

ב"ה • ערב שבת קודש פרשת ראה • כ"ד במנחם־אב התש"פ

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

התקשרות

א'ש"ס

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפרשת־השבוע
• הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים • יומנים
ותאריכי חב"ד • שניים מקרא ואחד תרגום

...על כך באה ההוראה ד"ראה אנכי נותן לפניכם היום" - שאין להסתפק בעבודה באופן כזה, שכן, אע"פ שלמד עניין זה ב"קונטרס", ב"לקוטי שיחות", הרי הכל טוב ויפה, אבל, אין זה דומה כלל לעבודה באופן ד"ראה אנכי נותן לפניכם היום", היינו, שעבודתו היא באופן כאילו רואה בעיניו ממש את המשלה, נשיא דורנו שנותן לפניו היום שליחות זו!

...ובפשטות כש"צלם רבו", נשיא דורנו, עומד לנגדו - הרי כל המניעות והעיכובים כו' למילוי שליחות רבו מתוך שמחה וטוב לבב, או למילוי השליחות בכלל - מתבטלים לגמרי!

...וגם אלו שלא זכו לראותו - יכולים לצייר לעצמם תואר פניו ע"י הסתכלות בתמונה, תמונה מדויקת כו', אשר, במידה ידועה יכול הדבר להתבטא גם על ידי תמונה.

(תורת מנחם תשמ"ו ח"ד ע' 311)

**4 < דבר מלכות • 8 < משיח וגאולה • 9 < ניצוצי רבי • 13 < ישמיע כל
 תהילתו • 14 < ממעיני החסידות • 16 < עת לדעת • 18 < לוח השבוע •
 19 < פרקי אבות • 20 < שניים מקרא ואחד תרגום**

זמני השבוע

צאת הכוכבים	שקיעת החמה	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
7.51	7.25.6	1.19	12.45	9.23	6.12	5.10	4.47	3.50	ו', כ"ד במנחם-אב
7.50	7.24.6	1.18	12.45	9.23	6.12	5.11	4.47	3.51	ש"ק, כ"ה במנחם-אב
7.49	7.23.5	1.18	12.45	9.23	6.13	5.12	4.48	3.53	א', כ"ו במנחם-אב
7.48	7.22.4	1.18	12.45	9.24	6.14	5.13	4.49	3.54	ב', כ"ז במנחם-אב
7.47	7.21.3	1.17	12.44	9.24	6.14	5.14	4.50	3.55	ג', כ"ח במנחם-אב
7.45	7.20.2	1.17	12.44	9.24	6.15	5.14	4.51	3.56	ד', כ"ט במנחם-אב
7.44	7.19.1	1.17	12.44	9.24	6.16	5.15	4.52	3.57	ה', ל' במנחם-אב
7.43	7.18.0	1.16	12.44	9.24	6.16	5.16	4.53	3.58	ו', א' באלול

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

באר-שבע		חיפה		תל-אביב		ירושלים		פרשת
צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	
20:03	19:05	20:04	18:55	20:04	19:03	20:01	18:48	ראה
19:55	18:57	19:56	18:48	19:55	18:56	19:53	18:40	שופטים

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי יצחק שייקביץ, יוסף יצחק אולידורט,

אליהו קעניג, אברהם מרינובסקי

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד 6084000

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

ISSN 7474-0793 • גיליון 1360

לזכות הרה"ח משה מאיר הכהן בן חנה להצלחה רבה ומופלגה בעבודת השליחות מתוך בריאות איתנה והרחבה

פרשת ראה | לפתוח את העיניים

תיבת "ראה" פירושה ראייה... והעניין בזה - שעבודתו של יהודי בכל ענייני התורה ומצוותיה... צריכה להיות באופן של ראייה, היינו, לא רק מתוך קבלת-עול גרידא, או אפילו מפני שמבין את הדבר בעיני השכל, אלא באופן שרואה את הדברים בעיני בשר!

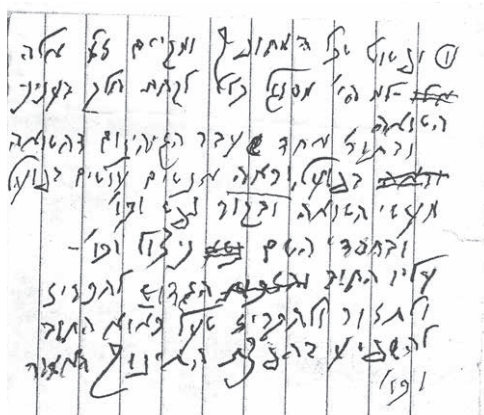
וכאשר טוען שאינו רואה זאת בעיני בשר - אומרים לו: הפירוש ד"ראה" אינו ש"אתה רואה" ("דו זעסט") או ש"אתה תראה" ("דו וועסט זען"), כי אם לשון של ציווי - "ראה" ("זע"), על-ידי-זה שיפתח את עיניו...

כלומר: בהכרח לומר שהקב"ה נתן לו עינים לראות, כי לולי זאת, לא היה הקב"ה מצווה עליו "ראה". וכמה כן בהכרח לומר שיש אור בסביבה, כך שביכולתו לראות, כי לולי זאת, היה צריך להיות לכל לראש הציווי להאיר את הסביבה, כדי שאחר-כך יוכל לראות. ומכיוון שכן, לא נותר אלא לצוות עליו: "ראה", היינו, שיפתח את עיניו ויביט בכיוון הנכון.

ועניין זה ניתן לבחירתו של האדם, ועל זה בא הציווי "ובחרת בחיים", ובענייננו - לבחור לפתוח את עיניו ולהביט בכיוון הנכון, ואז - יהיה אצלו כללות העניין דקיום התורה ומצוותיה באופן של ראייה, ראייה כפשוטה, בעיני בשר.

(תורת מנחם תשמ"ג ח"ד עמוד 1934)

הכתב והמכתב שבע מצוות בני נח

לפנינו חלק ממכתבו של הרבי למר אלי ויזל (ז"ל) אודות החובה להשפיע על אומות העולם לקיים ז' מצוות בני נח.

ופשוט שכל המחונך ומקיים ז"מ [= ז' מצוות (בני נח)] אלה לא הי' מסוגל כלל לקחת חלק בעניני השואה

ובתור אחד שעבר הגיהנום דהשואה בפועל, וראה אנשים עושים בפועל מעשי השואה ובקור נפש וכו'

ובחסדי השם ניצול וכו' -

עליו החוב הקדוש להכריז ולחזור ולהכריז שעל כאו"א [=כל אחד ואחת] החוב להשפיע בהפצת החינוך האמור וכו'

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ד במנחם-אב ה'תש"פ - א' באלול ה'תש"פ

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ד במנחם-אב	נוסח ברכות התפלה וסידורן. (א) ברוך אתה.. נוסח הוידוי.. עושה שלום וכו'.	הל' תלמוד תורה פרק ז.	שם: נוסח ברכות התפלה וסידורן. (א) ברוך אתה.. נוסח הוידוי.. עושה שלום וכו'.
ש"ק	כ"ה במנחם-אב	נוסח ברכת המזון. ברוך אתה.. אשיש בי"י. נחלתי עדותיך וגו'. ספר זמנים והוא ספר שלישי.. הל' שבת.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הל' עבודת כוכבים וחי' קותיהם.. בפרקים אלו. פרק א.	שם: נוסח ברכת המזון. ברוך אתה.. אשיש בי"י. מ"ע קנד.
א'	כ"ו במנחם-אב	פרק ג-ה.	פרק ב.	מ"ע קנד.
ב'	כ"ז במנחם-אב	פרק ו-ח.	פרק ג.	מל"ת שכ.
ג'	כ"ח במנחם-אב	פרק ט-יא.	פרק ד.	מל"ת שכ.
ד'	כ"ט במנחם-אב	פרק יב-יד.	פרק ה.	מל"ת שכב.
ה'	ל' במנחם-אב	פרק טו-יז.	פרק ו.	מל"ת שכב.
ו'	א' באלול	פרק יח-כ.	פרק ז.	מל"ת שכא.

להתעורר, להתרומם

כשקוראים את פרשת "ראה" צריך הדבר לבוא לידי פועל, ובכן: האם אתה רואה?! • מה נוגע לך שהגיעו לירח? למה צריך אתה לדעת אם מתכננים להגיע למאדים? אתה צריך להיות עסוק בענייני חודש אלול! • כבר בשבת מברכים אלול יש להתחיל לעסוק בעבודת התשובה • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

[...] בהמשך למדובר לעיל בנוגע לחודש אלול - הנה עיקר הקושי הוא שלא יכולים להתנתק מהחיים הרגילים:

כאשר בא זמן כמו שבת מברכים חודש אלול, שאז צריך לפעול התעוררות בעצמו כו' - אינו יכול לעזוב את חייו הרגילים, שנמצא בעולם, ועסוק עם "ישיבת כרכין", ואינו יכול להתנתק מזה.

ולדוגמא: הוא לא יכול להתאושש מהמאורע שהצליחו להגיע עד ללבנה?⁷

כבר עבר זמן רב מאז מאורע זה, והיה מספיק זמן להתבונן בזה, ולהפיק את כל ההוראות שיכולים ללמוד מזה; ואם כן, מדוע אתה ממשיך עדיין לעסוק בזה בלהט ("קאָכן זיך אין דעם")?!... ובכלל: מהו גודל ההפלאה בכך שהשקיעו מליארדי דולרים כדי להגיע ללבנה - בה בשעה שזהו רק מהלך של כך וכך מייל, ובאותה איכות של טיסה על הארץ, ובמה נחשב הוא לגבי המהלך של נשמתך בירידתה "מאיגרא רמא לבירא עמיקתא"⁸, שזהו מהלך גדול יותר שלא בערך, לא רק בכמות, אלא בעיקר באיכות, שהרי הנשמה הייתה חצובה מתחת כיסא הכבוד⁹, למעלה גם

א

עניינו של יום השבת ש"מינייה מתברכין כולהו יומין"¹, כל ימי השבוע, וביניהם גם ראש חודש אלול, שכולל את כל ימי חודש אלול, שבהם צריכה להיות עבודת התשובה - הרי מובן, שעבודת התשובה של חודש אלול מתחילה כבר משבת מברכים חודש אלול.

ולכן קורין בו "ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה"², שרומז גם על עניין התשובה - כי, העניין של "אנוכי נותן גו' קללה", קאי על עניין התשובה שעל ידה נהפכת הקללה לברכה³, שזוהי ברכה נעילת יותר מאשר הברכה סתם.

וכיון שעניין זה הוא באופן של "ראה", עניין הראייה, ובאופן של "נותן", ש"כל הנותן בעין יפה נותן"⁴, "יותר מדאי"⁵ - הנה "כמים הפנים לפנים גו"⁶, כך, שגם מצד האדם נעשית עבודת התשובה מתוך שמחה, ומתוך בטחון שמחודש אלול באים לחודש תשרי באופן שזוכים לכתיבה וחתימה טובה לשנה ומתוקה, בטוב הנראה והנגלה.

ב

(1) זוהר חלק ב סג, ב, פח, א.

(2) ראה יא, כו.

(3) ראה ד"ה ראה אנוכי דשבת פרשת ראה, מברכים החודש אלול תשי"ג פ"ז (תורת מנחם חלק ט עמ' 141).

(4) ראה בבא בתרא נג, ריש ע"א. וש"נ.

(5) פירוש רשב"ם ד"ה אבל - שם עא, א.

(6) משלי כז, יט.

(7) הערת המערכת: ביום ב', ו' מנחם אב שנה זו (תשכ"ט) נחת אדם לראשונה על הירח. ראה גם תורת מנחם חלק נז עמ' 167, 204 ואילך. וש"נ.

(8) על פי לשון חז"ל - חגיגה ה, ב.

(9) זוהר חלק ג כט, ריש ע"ב. וראה הנסמן בנצוצי זוהר לזוהר

חלק א קיג, א.

"לדוד ה' אורי"¹⁴, אבל מלבד אמירתו במשך שתיים וחצי דקות, אינו מרגיש שצריכה להיות עבודת התשובה כזו. ומה גם שאף אחד לא יעניק לו על זה "מדליה" עבור זה!

א

ומוסיף לטעון, שאודות עבודת התשובה בחודש אלול יודע כבר מלפני זמן רב: בהיותו מעבר לים, נער בן שנים עשרה שנה, ידע, שבבוא חודש אלול צריך לעסוק בעבודת התשובה; אבל עכשיו הוא עסוק (ובלשון המדינה: "ביזי"), שהרי מאז עבור שלושים שנה, וממילא צריך להיות ניכר מה שניתוסף אצלו - שהוא יודע כל מה שנעשה בעולם!

וכאשר אומרים לו: רצונך "לחיות עם הזמן", עשה זאת כדברי רבינו הזקן¹⁵, שיש לחיות עם פרשת השבוע, ובנידון דידן: "ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה" - אזי טוען, שזהו דבר ישן, הוא כבר למד זאת לפני כמה שנים, ואילו עכשיו צריך להיות לדעת חדשים - אודות הטיסה עד הלבנה, שלפני חמישים שנה אפילו לא חלמו על זה!

ובכן, האמת היא, שרש"י כבר הבהיר זאת בפירושו על הפסוק¹⁶ "אשר אנוכי מצווח היום", "לא יהיו בעיניך כדיוטגמא (מצוות המלך הבאה במכתב) ישנה... אלא כחדשה", והיינו, שכל ענייני התורה והמצוות צריכים להיות "כחדשים", וצריך לקיימם מתוך חיות, ולא מצד הרגילות בלבד, באופן של "מצוות אנשים מלומדה"¹⁷, כפי שקובל הנביא על זה.

אבל אף על פי כן טוען הוא שזהו דבר ישן; זוהי אמנם "דיוטגמא", "מצוות המלך", אבל זהו דבר ישן שניתן לפני שלוש מאות ומחצה אלפי שנה, וכלשון הידוע¹⁸: "אלוקים ישן הוא", שיש

"מאיגרא רמה", ומשם ירדה ונתלכשה בגוף בשר ודם בעולם הזה, למטה גם "מבירא עמיקתא". וכל הכוחות שהושקעו בירידת הנשמה בגוף - שזהו עניין שאינו אלא בחיק הבורא¹⁰ - הם כדי למלא את השליחות במשך הימים שהוקצבו לכך, אשר, "ימים יוצרו ולא אחד בהם"¹¹, ואם כן, למה אינך ממלא שליחותך?!

וכפרט שעומדים כבר בשבת מברכים אלול, ומגיע חודש אלול, שבו צריכה להיות העבודה של "אני לדודי ודודי לי"¹², ואם כן, מה נוגע לך מה שהגיעו ללבנה, ולמה אתה צריך לדעת אם מתכוננים להגיע רחוק יותר לכוכב מאדים (כרצונו של גוי זה, בניגוד לרצונו של גוי אחר) - אתה צריך להיות עסוק בעבודת חודש אלול!...

אבל הוא טוען שאינו מרגיש חילוק בין חודש אלול לחודש אייר או שבט. - בשלמא בשבת ויום טוב נרגש חילוק לגבי שאר ימי החול, שכן, להיותו יהודי דתי, אינו עוסק בעובדין דחול, ולובש בגדי שבת ואומר "לכו נרננה" וכל שאר תפילות השבת; אבל בימות החול של חודש אלול, אינו מרגיש חילוק לגבי שאר הימים.

הוא קם בבוקר, כמו כל בוקר, ומסדר את ה"עניבה" - שהרי אי אפשר בלאו הכי, כיון שזהו היפך מנהג המדינה - ואחר כך קורא את העיתון... כיון שמתירא שאם לא ידע כל מה שכתוב בעיתון, יאמרו עליו שהוא "בטלן"...

[מה איכפת לך להיות "בטלן"?! - אדרבה: ישנו פסק דין מפורש במשנה¹³: "אי זו עיר גדולה, כל שיש בה עשרה בטלנין, פחות מכאן הרי זה כפר", והיינו, שכל זמן שאין "בטלנין", הרי זה כפר, ורק כשיש "בטלנין", ועד למניין של בטלנין, "עשרה בטלנין", הרי זה נעשה "עיר גדולה"!]

ואחר כך הולך לעסקיו במסחר וכיוצא בזה, כמו בכל בוקר, ללא חילוק בין לפני שבת מברכים אלול או לאחר שבת מברכים אלול.

הוא מקיים אמנם את הציווי לומר המזמור

14 סידור אדמו"ר הזקן. וראה מטה אפרים סימן תקפ"א סעיף ו. וש"נ. ובארוכה - שער הכולל פי"א סק"ח. וש"נ.
15 ספר השיחות תש"ב עמ' 29 ואילך (נעתק ב"היום יום" ב' חשוון).
16 ואתחנן ו. ו.

17 ישעיהו כט, יג. וראה תניא פרק לט. ובכ"מ.
18 ראה אסתר רבה פ"ז, יב. ילקוט שמעוני אסתר רמז תתרנ"ד. פרי עץ חיים שער הפורים פרק ה.

10 ראה רמ"א אורח חיים סימן ו סוף סעיף א.
11 תהילים קלט, טז. וראה ליקוטי שיחות חלק טז עמ' 273. וש"נ.
12 שיר השירים ו. ג. וראה ליקוטי תורה פרשתנו לב, א ואילך. ובכמה מקומות.
13 מגילה ה, א.

בזה שני פירושים: (א) מלשון שינה, (ב) דבר ישן ("אלט")¹⁹.

- שאלתי פעם את אחד הרבנים, הייתכן, שבראותו שקהל מרעיתו נמצא במעמד ומצב של התעוררות, לא דיבר עמהם אודות טהרת המשפחה, והשיב לי, שכבר דיבר על זה לפני עשרים שנה... ושאלתי אותו: ומה בכך?! הרי בינתיים נוספו אנשים חדשים שנישאו?! והפטיר: "נו", ובוזה הסתיים הדבר. - ולדוגמא: כאשר קורין בתורה "ראה אנוכי נתן

קריאת התורה...

מה נוגע לך כל זה?! - עליך ללמוד תורה ולקיים מצוות, ולפעול את ביאת המשיח, והא כבר יענה על כל שאלותיך, אם אתה מוכרח לדעת...

T

וכל זה בגלל ששוכח האמת לאמיתו, ש"ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה"²⁰, והיינו,

עומדים כבר בשבת מברכים אלול, ומגיע חודש אלול, שבו צריכה להיות העבודה של "אני לדודי ודודי לי", ואם כן, מה נוגע לך מה שהגיעו ללבנה? ולמה אתה צריך לדעת אם מתכוננים להגיע רחוק יותר לכוכב מאדים (כרצונו של גוי זה, בניגוד לרצונו של גוי אחר)? אתה צריך להיות עסוק בעבודת חודש אלול!...

שכל מציאותו ומהותו של יהודי, הכמות והאיכות כו', היא באופן אחר לגמרי, ולא כטעות העולם שיהודי שונה מגוי רק בכך שלומד תורה ומקיים מצוות, אלא יהודי הוא מציאות אחרת לגמרי, ועניינו הוא להביא זאת מן הכוח אל הפועל.

וכיון שכן, הנה בבוא חודש אלול, צריכה להיות אצל יהודי העבודה באופן של "אני לדודי ודודי לי", שהוא עניין האחדות עם הקדוש ברוך הוא, באופן שיהיה ניכר עליו הן ביום ראשון בשבוע, ביום שני בשבוע, יום שלישי בשבוע, יום רביעי בשבוע, יום חמישי בשבוע, יום שישי בשבוע, ועד ליום השבת, שאז בוודאי צריך להיות ניכרת אצלו העבודה החדשה שפועלת עליה חדשה באופן שנעשה מציאות אחרת לגמרי, ועד שנמשך אצלו גם בענייני הגשמיים, שנעשים בדוגמת קרבן, "נחת רוח לפני"²¹ - נחת רוח בורא²².

לפניכם היום ברכה" - טוען הוא שכבר יודע זאת, כיון שכבר למד זאת בשנה שעברה. אבל, הלימוד הוא ש"ראה" פירושו לראות, ומוכן, שכוונת הלימוד אינה רק פירוש המילות ("עברי טייטש"), אלא שיבוא בפועל.

ובכן: האם אתה אמנם רואה ("דו זעסט")?!... והרי בשביל זה ירדה נשמתך, לעולם, וכאמור לעיל, שהמהלך מ"אוצר הנשמות" עד לעולם הזה הוא גדול הרבה יותר מאשר המהלך אל הלבנה, ועל דרך שבמהלך אל הלבנה השקיעו מליארדי דולרים לכוון את הזמן והמקום באופן שהכל יהיה לטובה, על דרך זה להבדיל אלפי הבדלות אין קץ, כיוונו מלמלעה - ללא יגיעתך - את הזמן והמקום של ירידת נשמתך לעולם באופן שיהיה לך קל יותר למלא את שליחותך.

ואף על פי כן, במקום לעסוק במילוי השליחות - הנך חושב אודות ההילוך אל הלבנה, ומה יהיה עם ההילוך לכוכב מאדים, וחושב כל זה באמצע

20 תשא לג, טז.

21 תורת כוהנים ופירוש רש"י ויקרא א, ט. ועוד.

22 ראה המשך וככה תרל"ז פרק י"ב ואילך (ספר המאמרים תרל"ז חלק ב עמ' תיב ואילך). ועוד.

19 ראה גם תורת מנחם חלק נז עמ' 90.

ובאמת אין צורך להמתין עד לראש חודש אלול, שבו מתחילים לתקוע בשופר, כיון ש"בראש חודש אלול... העבירו שופר במחנה משה עלה להר... והקדוש ברוך הוא נתעלה באותו שופר שנאמר²³ עלה אלוקים בתרועה וגו', לכן התקינו חז"ל שיהו תוקעין בראש חודש אלול בכל שנה ושנה וכל החודש, כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה, שנאמר²⁴ אם יתקע שופר בעיר וגו'²⁵, אלא יכולים להתחיל זאת כבר משבת

מברכים אלול. וזוהי כללות השליחות של הנשמה למטה - שבהיותה מלובשת בגוף יתקיים בה מה שכתוב²⁶ "והרוח תשוב אל האלוקים אשר נתנה".

(משיחת שבת פרשת ראה, מברכים החודש אלול ה'תשכ"ט. תורת מנחם חלק נז עמ' 282 ואילך, 292 ואילך. הנחת השומעים, בלתי מוגה)

23 תהלים מז, ו.

24 עמוס ג, ו.

25 טור אורח חיים ריש סימן תקפא (מפרקי דרבי אליעזר

פרק מו).

26 קהלת יב, ז. וראה ליקוטי תורה ריש פרשת האזינו.

ובכ"מ.

סיכום

עבודת התשובה של חודש אלול מתחילה כבר בשבת מברכים זו. בשבת זו קוראים את פרשת ראה - "ראה אנוכי נותן לפניכם ברכה וקללה", שכן על-ידי תשובה מהפכים את ה"קללה" ל"ברכה".

ה'מחסום' העיקרי לעיסוק בעבודת התשובה של חודש אלול הוא חוסר רצון להתרומם ולהתנתק מחיי השגרה.

טוען האדם, כי אודות הצורך לעשות תשובה בחודש אלול הוא יודע מן העבר, גם את פרשת השבוע הוא מכיר משנה שעברה. הוא מעדיף להעסיק את מחשבתו בעניינים עדכניים, כדוגמת הנחיתה על הירח...

האמת היא, שאין מה להתפעל מטיסת האדם אל הירח; ירידת הנשמה מתחת כיסא הכבוד אל הגוף הגשמי הינה דבר מופלא הרבה יותר.

אדם שמחשבותיו טרודות ו'תפוסות' בענייני חולין בלבד, אינו ממלא את ייעודו, והירידה המופלאה של נשמתו נעשית לחינם...

השיקוע בענייני חולין נובע משכחה - שכחת העניין "ונפלינו אני ועמך". אילו היה זוכר כי יהודי הוא מציאות גבוהה ונעלית באין ערוך מכל ענייני העולם הזה, בוודאי היה עוסק בענייני חודש אלול כדבעי.

באמת, אין צורך להמתין עד ראש חודש; ניתן להתחיל לעסוק בכל ענייני חודש אלול כבר בשבת מברכים.

מתקיעת שופר באים לתקיעה דלעתיד

תקויים הבקשה "תקע בשופר גדול לחרותנו"

...ויהי-רצון שבכל האמור לעיל יהיה עניין "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה" - קיום כל העניינים האמורים בפועל ממש, החל מראש-חודש אלול, והמשכו בכל ימי חודש אלול.
וההתחלה בזה - מנהג תקיעת שופר החל מראש-חודש אלול, שב"ראש-חודש אלול אמר הקב"ה למשה עלה אלי ההרה . . והעבירו שופר במחנה . . לכן התקינו חז"ל שיהיו תוקעין בראש-חודש אלול בכל שנה ושנה, וכל החודש, כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה, שנאמר אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו".
[...] והעיקר - שמהחרדה של תקיעת שופר באים לחרדה לעתיד לבוא - כי מכיוון ש"ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו", אזי תהיה חרדה גדולה שתפעל "לבוא בנקרת הצורים ובסעיפי הסלעים מפני פחד הוי' ומהדר גאווה" (כמבואר בתניא).

ואז יהיה גם עניין תקיעת שופר בתכלית השלימות - "תקע בשופר גדול לחרותנו", היינו, לא רק שופר סתם, השופר של ראש-השנה (שלמעלה מהשופר דחודש אלול שאינו אלא מצד מנהג ישראל), אלא "שופר גדול", וכמבואר בפרקי דרבי אליעזר ש"השופר גדול" דלעתיד לבוא הוא בקרן ימין דאילו של יצחק, "קרן של ימין הוא גדול משל השמאל ועתיד לתקוע בו לעתיד לבוא בקיבוץ של גליות, שנאמר והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול", כמבואר בארוכה בהמשך הידוע של אדמו"ר מהר"ש ("לכתחילה אריבער").

ומכיוון שאין מעכב בידו - הרי תיכף ומיד "יתקע בשופר גדול", ובדרך ממילא בטלה השאלה "עד מתי", מכיוון ש"לא עיכבן המקום כהרף עין", היינו, ש"כהרף עין" מתקיימת הבקשה "תקע בשופר גדול לחרותנו", חירות וגאולה האמיתית והשלימה.

(משיחת ר"ח אלול ה'תשמ"ז - התוועדויות תשמ"ז כרך ב' עמודים 305-306 - בלתי מוגה)

משיח הפרטי עדיין לא בא!

...ובפרט - בחודש אלול, כאשר המלך נמצא בשדה, ומקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם, כלומר: הקב"ה יודע אמנם שהוא נמצא ב"שדה" ובלבושי שדה.

- שהרי למרות שלובש "זיידענע זופיצע", ועושה מה ש"חסיד", "תמים" ו"תמים שבתמימים" צריך לעשות, מכל-מקום, לפי ערך המעמד ומצב שדורשים ממנו, נמצא הוא ב"שדה"! וראיה לדבר - שמשח צדקנו עדיין לא בא, ואילו היתה הנהגתו כדבעי ליה למיעבד, היה זוכה להיות אותו "צדיק אחד" שעל-ידי עבודתו בא משיח צדקנו, כד"איתא בתיקונים שאפילו אם היה צדיק אחד חוזר בתשובה שלימה בדורו היה בא משיח"! בנוגע לאחרים - יכול לעשות חשבונות כו', אבל בנוגע לעצמו, הרי ידע בנפשיה שמשח הפרטי שבנפשו עדיין לא בא! ... -

ואף-על-פי-כן, יוצא הקב"ה ל"שדה" ומקבל את פניו בסבר פנים יפות, ומראה לו פנים שוחקות, ולכן פשיטא שהנהגתו ביחס אל הזולת צריכה להיות באופן כזה.

(משיחת ש"פ כי-תבוא ה'תשד"מ, התוועדויות תשד"מ כרך ד' עמ' 2552, בלתי מוגה)

ניצוצי רבי

מאת הרב מרדכי מנשה לאופר

בכל דרכיך דעהו

הצעה שעודד הרבי - הקמת מכון ליהדות בכפר חב"ד • הרקע להקמת איגוד צאצאי אדמו"ר הזקן - ב'יחידות' • הערכה גדולה לאדמו"ר ממכונבוקא זצ"ל • עידודים לרבנות בערד • ה'יחידות' שהוזכרה בישיבת הכנסת בירושלים בחורף תשד"מ • מכתב מיוחד של הרבי ו'יחידות' שכמעט נגנזה של גב' גאולה כהן (ז"ל) • ועדותו של יהודה אבנר על עמדתו הנחרצת של הרבי בשלילת 'פשרות' על ארץ-ישראל • אוסף מרתק של דיבורים, מכתבים ו'יחידויות' בנושאי הכלל והפרט

הרבי ומהדיר הספרים

הרה"ח ר' שמואל הלוי חפר (ז"ל, מחשובי עסקני חסידי חב"ד שנלב"ע בפסח השנה):

"ישנה הצעה שאדמו"ר שליט"א עודדה, להקים מכון לענייני יהדות בו יוכלו לרכז מאות ילדים לשבוע בר-מצוה, כך יעברו בו אלפי ילדים במחזוריות. בבנין [יהיה] כזה חדר לפסח, לסוכות, וכל המועדים, חדר לתפילין, וכן אולמי הרצאות וייערכו שיחות ויבלו שבתות וכו'. [יצוין כי פעילות זו אכן נוסדה והתבססה ע"י צעירי אגודת חב"ד ב'מסיבות חומש', 'מבצע מצה', ועוד - המו"ל].

כמעט בדיוק 10 שנים אחר פטירתו הזכיר הרבי בהתוועדות את הרב ר' ראובן מרגליות (הקדשנו רשימה לזכרו בגיליון 804 אך הקטע דלהלן נשמט (שם).

במהלך התוועדות ש"פ עקב תשמ"א ('שיחות-קודש' תשמ"א כרך ד' עמ' 481) התייחס הרבי לדברים שנאמרו יומיים קודם לכן בהתוועדות כ"ף מנחם-אב - ובהמשך לכך דן באריכות בדיוק הלשון "מותר לשנות מפני דרכי שלום" ולא לשקר; אחרי אריכות הדברים אמר הרבי:

הלכה אינה יוצרת בעיות...

בביקורו הראשון בארצות-הברית נכנס הגאון החסיד רבי לוי יצחק הלפרין (ז"ל) ל'יחידות', העיר לו הרבי על שמו של המכון, שהיה נקרא אז "מכון טכנולוגי לבעיות הלכה", אשר משתמע ממנו לכאורה כי ההלכה היא שיוצרת בעיות... או שהטכנולוגיה היא מעל ובכוחה להציל את ההלכה... והציע להחליף לשם כגון "מכון הלכתה לבעיות מדע וטכנולוגיה".

עזר ה' יתברך - וכדברים הנאמרים עתה איתא בפירוש בספר 'חסדי עולם' המהווה פירוש לספר חסידים' (של ר"י החסיד) והוא נדפס במהדורת הרב מרגליות (ירושלים ת"ו תשי"ז) בסוף הספר (עמ' תקצד ואילך).

הרבי סיים באיחול נדיר:

יהיה, אפוא, שלום על ישראל ולא יצטרכו לא לשקר ולא לשנות - ולמרות הנהגתו של אהרן הכהן (שנהג לשנות) הרי מדובר באותה תקופה שהי' מתעסק עם "הבריות" - אך עתה אחרי שפעלו כה רבות בהפצת המעיינות, ולפני-כן בהפצת היהדות כו' - אין צורך להגיע לזה בכלל וכו'.

באותו מעמד התייחס הרבי לתפקידו בעבר התורני-חינוכי בישיבת תורת אמת חב"ד בירושלים. שיטתו של הרבי ככלל הייתה שאין לעזוב תפקידים שהשגחה-העליונה הטילה על יהודי, גם לא לטובת משרות נכבדות יותר. הרב הלפרין זכה עם זאת לברכות ועידודים

מכון ליהדות בכפר חב"ד

באסיפת עסקני חב"ד - שהתקיימה בלוד בכ"ב ניסן תשל"ב בקשר להקמת ע"א מוסדות - אמר

מהרבי, בתפקידו החדש.

הרקע ל'איגוד הצאצאים'

כך גילה הרה"ג הרה"ח ר' שמואל אלעזר היילפרין (ז"ל) במהלך ישיבת עסקני חב"ד בירושלים (ביום ו' אייר תשל"ב) בקשר לע"א מוסדות:

"קיימת מחשבה ישנה, הצעה שהעלה כ"ק אדמו"ר שליט"א בהיותי ב'יחידות' [=בחדש תשרי תשכ"ד, ותוכן הדברים]:

"ישנם מאות ואלפים מתלמידי [ישיבת] "תורת אמת", ישנם רבים שרוצים להיזכר בימים הטובים שלמדו [ו] בישיבה, ויש לאגדם ולהזמיןם ל"כינוסים", ויהיה נאה להם וגם הנאה לנו ו[=גם כמובן הגשמי] של סיוע למוסדות הקיימים.

"כך גם בקשר לתלמידי [ישיבות] "תומכי תמימים", או כל צאצאי אדמו"ר הזקן, שבהכנה גדולה יתכנסו אלפים למיפגש חברתי רוחני וכו'.

"ישנם צאצאי המשפחות הותיקות החב"דיות בירושלים, למשל - צאצאי הרב"מ [=הרב ברוך מרדכי (איטינגר) מבאברויסק] צאצאי [=רבי אליהו יוסף ריבלין בעל מחבר ספר] 'אהלי יוסף' וכדומה. וזאת, מבלי שאנשים יחששו לעניני תרומה - למרות שאחר-כך יצא גם מהם תועלת כספית, ימצאו שם סטודנטים [=שיוכלו לקרובם לתורה-ומצוות]...".

- תקופה קצרה לאחר מכן הוקם ע"י הרש"א הלפרין "איגוד צאצאי אדמו"ר הזקן" ראה 'התקשרות' גיליון קמ.

עידודים בערד

הרה"ג הרה"ח ר' בנציון ליפסקר ז"ל שימש כשליחו של הרבי ורבה (האשכנזי) של ערד. הוא זכה לקירובים, עידודים והדרכות מהרבי ועוד מצעירותו כיוון אותו לעסוק ברבנות (הקדשנו לכך רשימה במדור זה בגיליון 1344 השתא).

מיד עם הגיעו לערד הוערמו בדרכו קשיים רבים והרבי עודדו.

כך, למשל, בח"י אייר תשל"ח כתב לו המזכיר הרה"ח ר' בנימין קליין (ע"ה):

"הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'

"הרב בן ציון שי' ליפסקאר

"שלום וברכה!

"במענה למכתבו ממוצש"ק עם המצורף, הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לענות:

"בכלל - רגיל שיש סכסוכים בין רב וקצת ממנהיגי העיר ובפרט באה"ק ת"ו ובמילא ידוע האופן איך להתנהג וכו',

"בפרט - יתייעץ בעסקני אנ"ש שי'.
"אזכיר עה"צ.

"בברכת כט"ס,

"בנימין קליין".

הערכה גדולה לאדמו"ר הרה"צ ממכנובקה זצ"ל

כ"ק אדמו"ר נשיא-דורנו הביע במספר הזדמנויות דברי הערכה אודות הרה"צ רבי אברהם יהושע העשיל טווערסקי זצ"ל ממכנובקה (תרנ"ה-תשמ"ח) והדברים מופיעים בספר 'לעבדך באמת' שהופיע בשנת תשע"א:

הרבי ממכנובקה - עצם ההסתכלות עליו היא כבר מחזקת ("דער מאכנובקער רבי, אים אנקוקן אליין איז שוין מחזק!").

היה זה כשנכנס אליו ל'יחידות' (בשנת תשמ"מ) אחד ממקורבי האדמו"ר ממכנובקה שלא היה בקו הבריאות, ובמענה לשאלת הרבי סיפר כי הנ"ל מחזקו, וכתגובה אמר הרבי כנ"ל.

הרבי ממכנובקה פעל ברוסיה רבות עבור היהדות! הרבה ניסים נעשו לו עד שהצליח לצאת מרוסיה. הוא בעצמו נס!

הדברים נאמרו לבחור (אז) ר' שמואל [שי'] ב"ר אברהם (ז"ל) לודמיר, שסיפר במענה לשאלת הרבי כי הוא לומד בישיבה שפתח האדמו"ר ממכנובקה. היה נראה שהרבי מייחס לזה חשיבות, לכן הרהיב עוז ושאל את הרבי אם מכיר הוא את האדמו"ר ממכנובקה, ואז השיב הרבי כנ"ל.

באותו יום נכנס ל'יחידות' גם אביו, הרה"ח ר' אברהם (ז"ל) לודמיר, ולשאלת הרבי סיפר שבניו לומדים בישיבת מכנובקה. הרבי נטל עפרון וציין על הפתק "לומדים בישיבת מכנובקה" (וניכר ה' שמייחס לכך חשיבות).

וסיפר עוד הרה"ח ר' אברהם לודמיר ז"ל שפעם ב'יחידות' הזכיר מופת של האדמו"ר ממכנובקה והרבי הגיב (לעבדך באמת' עמ' רח; רסח-ט):

הוא בעצמו, המופת הגדול ביותר.

אין זו אתחלתא דגאולה

נעשה, וזאת עובדה".

בתום הצבעה הוחלט שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של ה'כנסת' (הצביעו בעדה 32 ח"כים נגד 23 שהיו בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת).

ומכאן ל'יחידות' מרת גאולה כהן:

בשנת תשע"ח (2008) פרסמה מרת גאולה כהן ספר "אין לי כח להיות עייפה" ובו היא חשפה דברים שכתב לה הרבי בכ"ד אלול תשמ"א (לצד צילום המכתב המקורי - המכתב עצמו נדפס שם עמ' 97) לצד דברים ששמעה מהרבי (עמ' 96-98). להלן דבריה:

הרבי מלובביץ': "אין זה מהדרכים שמשתמש אני בהן"

"בתשובה לאחד ממכתביי אל הרבי מלובביץ', בו שאלתי אותו מדוע אינו מפנה קריאה אל הנשמעים לקולו להתיישב ביישובי יש"ע, השיב לי הרבי (כ"ד אלול, התשמ"א, 1981):

פניותי, וכיוצא באלו, אפשריות כשהן יכולות להיות מיוסדות על תקווה חזקה, שההתיישבות היא בת קיימא, ולא כתכלית פוליטית... אחרי זמן לא ארוך יסולקו המתיישבים... אין ענייני בפוליטיקה, כי אם בהלכה... ולפי השיטה של אלה, שהיתה ויש להם השפעה בעניינים כאלה כמשך כל השלושים ושתים שנה נוכחתי לדעת שהם בכיוון אחד: עניין של ויתור ונסיגה... ולגבי זה, במה נחשב בעיניהם - סילוק מתיישבים ממקום אחד ושניים, אפילו יותר, ובפרט כאשר הלחץ מבחוץ הולך ומתגבר וכו'.

וכאמור: לומר בגלוי שיתיישבו ולרמוז למתיישבים שזהו בתור הפגנה זמנית - אין זה מהדרכים שמשתמש אני בהם.

זוהי הפעם הראשונה שאני מגלה טעם הנהגתי בעניין האמור, והסיבה מובנת: בכדי שלא להחליש את אלה שיש להם אמונה שיהיה שינוי עיקרי, ובקרוב, בשיטת היחס של הקובעים ההנהגה בארצנו כלפי הלחץ מבחוץ, וכן שלא להחליש את אלה שעניינם הוא הפגנה גרידא, שבנוגע לכמה מהם הרי לא רק כוונתם רצויה, אלא גם המעשה שלהם רצוי, ועליה (עלי - ג.כ.) להחליט האם כדאי לפרסם, אפילו בין החברים לסיעה שלה, עמדתי וטעמי ונימוקי...

"עד כאן לשון המכתב של הרבי. הרבה שנים החזקתי בהחלטתי שלא לפרסם את חזונו (תחזיתו) הקשה הזו על פינוי יישובים של הרבי. אבל אחרי שחששותיו של הרבי בדבר פינוי יישובים בארץ

הד"ר ישראל אלדד פירסם ב'דיעות אחרונות' רשימה תחת הכותרת "מגעי עם הרבי" ובה פרסם קטעים מה'יחידות' שלו ("לפני יותר מ-30 שנה נתכבדתי בפגישה אישית עם הרבי מליובאוויטש"), להלן תורף הדברים בשינויים קלים:

שאלה: רבי, לא אשאל אותך מה ששואלים רבים, למה אינך בא לארץ ישראל. אני שואל אותך, למה משיח לא בא?

מענה: תשובה קודמת לגאולה, והגאולה קרובה מאוד, היא בידינו ממש, על-ידי תשובה.

שאלה: והמשיח?

מענה: משיח יהיה בשר ודם ("אָ יונג מיט ביינער") - בחור כארז.

שאלה: ...אתחלתא דגאולה!?

מענה: כבוד קדושת חותני אמר שזו טעות לומר כך, ומי שאמר כך טעה!

ה'יחידות' שהוזכרה בישיבת ה'כנסת'

באור ליום ב' פרשת ויצא תשד"מ הגיעו לביקור אצל הרבי הרבנים הראשיים בארץ-הקודש הרה"ג ר' אברהם הכהן שפירא והרה"ג ר' מרדכי אליהו ז"ל - ר"ד מהביקור נדפס ב'התוועדות תשמ"ה' (ובספר 'בצל החכמה' עמ' 199 ואילך).

ביום רביעי י"ז כסלו תשד"מ בשעות הצהריים התקיימה הישיבה המאתיים-וחמישים של ה'כנסת' העשירית, במסגרתה התנהל דיון להעלות לסדר היום את "נסיעתם של הרבנים הראשיים לארצות-הברית ועמדת המשרד לענייני דתות". חבר-הכנסת (מסיעת המערך) הרב מנחם הכהן טען שהביקור לא היה 'ממלכתי' דיו ולא הוכן כדבעי.

אך בדבריו ציין כדלהלן:

"הרבנים הראשיים התקבלו בכבוד גדול אצל רבנים ואדמו"רים אמריקנים. הם בילו שעות בשיחות על נושאי דת והלכה עם הרב מלובביץ'".

בהמשך אמרה חברת-הכנסת גאולה כהן (מתנועת התחיה): "יש לי כבוד גדול לרבנים... גם לתורה שהם מייצגים... ציפיתי מאד שיבואו מיזמתם לרבנים הראשיים שם... לרבי מלובביץ', ויאמרו להם: אתם צריכים לקרוא "אחרי לארץ-ישראל"... זה דבר שלא

ישראל נתאמתו בעוונותינו - אני מרגישה חובה לפרסמה.

"את הרבי מלובביץ' פגשתי פעמיים לפני אישית בארבע עיניים. הפעם הראשונה היתה כשראינתי אותו לפני מלחמת ששת הימים והראיון פורסם במלואו ב'מעריב' ב-18.12.1964.

עידודים בערד

"בפעם השנייה ראינתי אותו חודשים אחדים לאחר מלחמת ששת הימים ב-1967, ראיון שלא פרסמתי, ובו חזה הרבי, באוזניי, חזות קשה על המשך שלטון ישראל במזרח ירושלים, באומרו: "ממשלת ישראל לא נתכוונה מלכתחילה להילחם על ירושלים ולמרות אי-רצונה זה נאלצה לבסוף להילחם על ירושלים ולכבוש אותה. אבל הכיבוש הזה, שנעשה לא מתוך הזדהות במשימה ולא במסירות נפש כמי שנלחם על ביתו - הכיבוש הזה לאו-כיבוש-הוא, ולכן בפועל, מדינת ישראל אינה היום בעלת הבית במזרח ירושלים וגם לא בהר הבית".

מר יהודה אבנר שימש יועץ של 5 ראשי-ממשלה במדינת ישראל (נפטר בד' ניסן תשע"ה בגיל 86). מספר חודשים לפני פטירתו הוא העניק ראיון למגזין 'זמן' שהתפרסם בגליון 37 (תמוז תשע"ה) מתוכו דלינו קטעים אחדים אודות ביקורו של בגין אצל הרבי תקופה קצרה אחר היבחרו (בחודש אייר תשל"ז) לראש ממשלת ישראל.

היה זה בחודש מנחם-אב, בדרכו לווינגטון להיפגש עם נשיא ארה"ב דאז ג'ימי קרטר.

בדבריו לעיתונאים התבטא:

"הגעתי לבקר את הרבי, מכיון שאני בדרכי לווינגטון... טבעי ביותר עבורי לקבל את ברכותיו של הרב שניאורסון חכם גדול זה בעם ישראל...".

"ה'חידות' התקיימה בדלתיים סגורות ובסיומה הודיע בגין לרבי כי הוא ישגר אליו בחזרה את אבנר, שידווח לו על מהלך הפגישות בבית הלבן.

המראיין מציין: "שמענו ממנו מספר הערות... והגענו למסקנה שייכתן ואבנר רמז על כך שהרבי מסר לבגין מידע סודי וקריטי כלשהו שהביא תועלת במהלכים הדיפלומטיים בווינגטון".

בנוסף לכך, סיפר אבנר ל'זמן' את הדברים הבאים: "כאשר הגעתי אל הרבי ונפגשתי עמו במשך ארבע שעות [אחרי סיום המגעים הדיפלומטיים - כמוסכם] הרבי הפגין ידיעות רקע כה מקיפות, עד שהיה ברור לי שזה היה אחד העניינים שהוא שוחח עליהם עם בגין; הרבי הביע דעה נחרצה בכל הקשור לשלמותה של ארץ ישראל... הוא הביע דאגה עמוקה מן הלשון בה נקטו בקמפ דייוויד - 'זכויותיהם הגליטמיות של הפלסטינים'.

"דבר אחד שהרבי מלובביץ' לא היה מוכן לזוז ממנו - והוא חיזק ותמך בבגין בכך - היה הסיורב המוחלט להתפשר בנקודה הקטנה ביותר בכל הקשור לירושלים!".

(תודה להרה"ת ר' יצחק יהודה שי' רוזן לוד)

ישראל נתאמתו בעוונותינו - אני מרגישה חובה לפרסמה.

"את הרבי מלובביץ' פגשתי פעמיים לפני אישית בארבע עיניים. הפעם הראשונה היתה כשראינתי אותו לפני מלחמת ששת הימים והראיון פורסם במלואו ב'מעריב' ב-18.12.1964.

"בפעם השנייה ראינתי אותו חודשים אחדים לאחר מלחמת ששת הימים ב-1967, ראיון שלא פרסמתי, ובו חזה הרבי, באוזניי, חזות קשה על המשך שלטון ישראל במזרח ירושלים, באומרו: "ממשלת ישראל לא נתכוונה מלכתחילה להילחם על ירושלים ולמרות אי-רצונה זה נאלצה לבסוף להילחם על ירושלים ולכבוש אותה. אבל הכיבוש הזה, שנעשה לא מתוך הזדהות במשימה ולא במסירות נפש כמי שנלחם על ביתו - הכיבוש הזה לאו-כיבוש-הוא, ולכן בפועל, מדינת ישראל אינה היום בעלת הבית במזרח ירושלים וגם לא בהר הבית".

"כך מילה במילה, וכל מילה מדקרת חרב. הנחתי מידי את העט שכתבתי בו, כמו לא רציתי לקבע את התחזית הזאת בכתב; ומתוך שחששתי מתשובותי - לא המשכתי להקשות; לא שאלתי, למשל, מה שרצייתי לשאול, אם מדבריו עולה ישראל תצטרך, חלילה, לשוב ולהילחם על ירושלים ולכבוש אותה מחדש... כשחזרתי לישראל החלטתי שלא לפרסם את הראיון הזה כלל, כאילו לא היה. עד כדי כך? כן, עד כדי כך.

"העובדה שעד היום לא פרסמתי בכתב את החזות הקשה הזו על ירושלים, אותה חזה באוזני הרבי מלובביץ' באותו ראיון, מעידה אולי על כך שהיום, יותר מאתמול, אני חרדה".

[אמר המביא לבית הדפוס: הרבי עצמו העלה על נס את מסירות-הנפש של הלוחמים בחזית ירושלים כמו שאר חללי מערכות ישראל הי"ד, אבל ציין כי הקובעים לא הכינו מראש תוכניות-מגירה לכיבוש ירושלים (ראה גם 'אגרות-קודש' כרך כה עמ' רכז)].

13 שנים לאחר-מכן פנתה כהן פעם נוספת לרבי, בשאלה מדוע איננו מורה לחסידיו להתיישב ביהודה ובשומרון. ושוב השיב לה הרבי בגילוי לב. כהן גנזה את הדברים עשרות שנים, ורק בספרה

ישמיע כל תהילתו

ביאורי חסידות על פרק התהילים של הרבי

ליישר את העולם

בכחנית "דבריך", שמגלות ומאירות את העולם באופן של 'נר' ו'אור'.

ובפרט לפי ביאור רבינו הזקן (לקראת בחוקתי מה, ג. מז, ב.) ש'מצווה' היא מלשון צוותא וחיבור, שעל-ידי המצוות מתחבר האדם עם הקב"ה, וכך נעשה האור בתכלית השלימות עד ליעוד "והיה לך ה' לאור עולם" (ישעיה ס, ט). אמנם כל המצוות מוסיפות אור, אך ישנה הדגשה מיוחדת במצוות בהם בולט ומודגש עניין האור.

נשי ובנות ישראל מצוות באופן מיוחד להדליק נרות שבת-קודש ויום-טוב. במצווה זו מודגש עניין הנר והאור, "נר מצוה ותורה אור" בפועל ובגילוי. אל להן לחשוש מפני המעקשות לבצע את שליחותן בעולם, שכן ברור שהקב"ה לא יניח להן "למשש בחושך" חס-ושלום, אלא נותן "נר ליישר המעקשים ואור להורות נתיבות היושר", "נר לרגלי דבריך ואור לנתיבתי", וכך מאירים את העולם כולו ועושים אותו משכן ומקדש לו יתברך.

(משיחת כ"ה אייר תשמ"ז לנשי ובנות חב"ד)

"נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך". (ק"ט, קו)

חז"ל אומרים (נדרים ת, א. תמורה ג, ב) "נשבעין לקיים המצוות". ואינו מובן: מדוע צריכים להשביע שוב את האדם, הלוא הוא כבר מושבע ועומד מהר סיני (יזמא עג, ג). ועוד: מדוע היוצרו להישבע בהר סיני, לכאורה די בציווי עצמו.

והביאור: השבועה לוקחת את האדם למקום גבוה מציווי, ולכן צריך שהיהודי יהיה מושבע מהר סיני, כי כך הציווי יהיה בתוקף יותר.

מדוע אם-כן נשבעין לקיים את המצוות? מפני שהשבועה בסיני היא בהעלם, ומה שבא בגילוי הוא הציווי לאדם. לכן נוסח ברכת המצוות הוא "אשר קדשנו במצוותיו וצונו" (ולא וצונו בשבועה). אף שיודעים שהציווי הוא בשבועה, כמו שנאמר "לעברך בברית הוי' אלוקיך ובאלתו", הרי מה שבגילוי ("דבר אל בני ישראל", "צו את בני ישראל") הוא רק הציווי ולא השבועה. ולכן נשבעין לקיים את מצוות שאז השבועה היא בגילוי.

(ד"ה איתא בסוף מנחות סה"מ תש"ל ע' 14)

"נר לרגלי דבריך ואור לנתיבתי". (ק"ט, קה)

הרמב"ם מבאר בסוף הלכות שחיטה עניין כללי בנוגע לכבודן של המצוות: "הכבוד... למי שצוה בהן ברוך הוא, והצילנו מלמשש בחושך, וערך אותם נר ליישר המעקשים, ואור להורות נתיבות היושר, וכן הוא אומר 'נר לרגלי דבריך ואור לנתיבתי'".

ואינו מובן: מאחר והקב"ה ברא את העולם בתכלית השלימות - כיצד ישנם "מעקשים" הזקוקים ליישור? והביאור בזה, שהיא הנותנת: חלק מהשלימות שבבריאה היא שנבראה באופן שזקוקה לתיקון ושלימות - "ברא אלקים לעשות" - "לתקן" (ראה ב"ד פ"ט, ובפרש"י). שכן, להיות הקב"ה עצם הטוב וטבע הטוב להיטיב, רצונו שכל אחד מישראל ייעשה "שותף לקב"ה במעשה בראשית" (לשון חז"ל שבת י, א) על ידי כך שמיישר את המעקשים בעולם, ובתמורה מקבל את ההשפעה ממנו על-ידי עבודה ויגיעה ולא באופן של מתנה - "נהמא דכיסופא".

יישור המעקשים נעשה על ידי קיום המצוות, שהן 'נר' ו'אור' המאירים את הדרך אשר יילך בה. סדר הדברים הוא, שתחילה מדליק 'נר' שהולך וגדל עד שנעשה ל'אור' האבוקה, ועד לאור השמש, שמאיר במעשיו את העולם כולו. וזו משמעות הפסוק "נר לרגלי דבריך, ואור לנתיבתי":

"נר לרגלי" - הרגל, שהיא החלק התחתון שבגוף, ושעל ידה האדם צועד על הארץ, מרמזת על סוג העבודה שמאירה את ענייני העולם הזה התחתון.

"ואור לנתיבתי" - לא רק הדרך הרחבה והסלולה, בה אין מעקשים, מוארת אלא גם הנתיב, שהוא שביל קטן וצדדי מואר באור המצוות.

אור העבודה חודר בכל מקום ומקום, מפני ששליחותו של יהודי לעשות בעולם דירה בתחתונים, "ושכנתי בתוכם" (תרומה כה, ח), היא לא רק בנוגע לעניינים חשובים וכלליים, אלא גם בכל פרט בבריאה, גם אם הוא צדדי וקטן ביותר. גם אותו עליו לעשות דירה לה', "שהמלך דר בו בקביעות" (רמב"ם הל' יסודות פ"א ה"ז-ט).

עבודה זו נעשית על ידי "דבריך" - דיבורו של הקב"ה, שהוא מורה על גילוי לזולת, ובעניינינו, המצוות הן

פרשת ראה

ראה אנכי נותן (יא, כו)

אני נותן לכם את ה'ראה', בחינת ראייה באלוקות. כידוע שמשה רצה ליכנס לארץ כדי להעלות את ישראל לדרגת ראייה, "אעברה נא ואראה" (ואתחנן ג), אך לא זכה לכך, ככתוב (ואתחנן ד) "ועתה ישראל שמע וגו'". אולם כשראה את הארץ מרחוק, השיג מעין של בחינת ראייה, ודרגה זו השפיע לכלל ישראל.

(שיחת ש"פ ראה תשי"ג. תורת מנחם התוועדויות תשי"ג חלק שלישי (ט) עמ' 144)

היום ברכה וקללה (יא, כו)

מבואר בספרים שאוויר גן-עדן ואוויר גיהנום מתפשטים סביב האדם. מחשבותיו ודיבוריו הטובים נרשמים באוויר גן-עדן, והרעים - באוויר גיהנום. על יסוד זה ניתן לומר יתרה מזו, שאף הנשמה עצמה מצויה בגן-עדן או בגיהנום, על-פי מעשי האדם.

זהו "היום ברכה וקללה": כאשר אדם מקיים מצווה, נמצאת נשמתו בשעת מעשה ("היום") בגן-עדן ("ברכה"); וכשהוא עובר עבירה, היא נמצאת באותה עת בגיהנום ("קללה").

(אור התורה דברים עמ' תרמב)

וקללה (יא, כו)

כיצד אפשר לומר "נותן" בקשר לקללה? והרי "כל הנותן בעין יפה נותן" (ראה בבא-בתרא נג), ומה עניין קללה אצל עין יפה.

אלא ראייה והסתכלות חזקה ("ראה") מביאה להכרה שהתוכן הפנימי והתכלית של הקללה אינו אלא ברכה, ומבחינה זו גם הקללה ניתנת בעין יפה. שכן כללות מציאות הרע והעונש ("קללה") לא נבראה אלא כדי לאפשר בחירה חופשית, שהאדם יבחר בטוב ויבוא על שכרו.

(לקוטי שיחות כרך ד, עמ' 1342)

ואמרת אכלה בשר כי תאווה נפשך לאכל בשר (יב, כ)

"ואמרת אוכלה בשר" - כאשר הגוף דורש אכילת בשר, "כי תאווה נפשך לאכול בשר" - סיבת הדבר היא שהנפש האלוקית מתאוה לבשר כדי לברר את ניצוצות הקדושה שבו.

בדומה לזה פירש הבעל-שם-טוב את הפסוק "רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף" (תהילים קז): כאשר אדם רעב או צמא למאכל ומשקה, הסיבה לכך היא שנפשו האלוקית מתעטפת ומשתוקקת לברר את ניצוצות הקדושה המצויים במאכל ובמשקה.

(לקוטי שיחות כרך ד, עמ' 1111)

רק חזק לבלתי אכול הדם (יב, כג)

לא הותר לנו בשר חולין (ראה רש"י לעיל פסוק כ) אלא ללא דם, המורה על רתיחת הדמים והתאוה. שכן חיות והתלהבות צריכים להיות רק בקדושה בלבד - ככתוב "ודם זבחיך ישפך על מזבח ה' אלוקיך" (פסוק כז).

(לקוטי שיחות כרך ד, עמ' 1109)

אחרי ה' אלקיכם תלכו (יג, ה)

וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה, והלוא כבר נאמר כי ה' אלוקיך אש אוכלה, אלא להלך אחר מידותיו של הקב"ה (סוטה יד)

"וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכניה" - בדבקות תמידית,
"והלא כבר נאמר כי ה' אלוקיך אש אוכלה" - וכשם שהאש עולה ויורדת תמיד, כך יש עליות וירידות
בהתלהבותו של האדם, ואי-אפשר להיות בהתלהבות תמידית.
"להלך אחר מידותיו" - יש לדבוק ב'לבושיו' של הקב"ה (מידות מלשון "מדו בד"), שהם אותיות התורה. מי
שחושב תמיד את אותיות התורה, דבק תמיד בקב"ה.

(צוואת הריב"ש עמ' יט)

כי יהיה בך אביון (טו, ז)

המעשה היא לתכלית דבר זה של משיח ה' ושמו חיים (אור החיים)

ידוע שבעל 'אור החיים' היה ניצוץ של משיח, ולזה רמז בכתבו "ושמו חיים".

בעניין זה מסופר:

בעיר שקלוב היה מוציא לאור ושמו ר' אשר, שנתפס להשכלה. בשנת תקמ"ה הדפיס חומש עם פירוש אור
החיים, ומכיוון שהמשכילים לא האמינו בביאת המשיח, הלך והשמיט את המילים "ושמו חיים".
ה'אור-החיים' בגן-עדן הרגיש בדבר, ומלמעלה פסקו: רשע זה שהשמיט את שמו של 'אור-החיים', סופו
שיוכנס שמו-שלו בספרו של 'אור-החיים'... מיד נפלה טעות בכל החומשים בדברי רש"י בפרשת נשא (ה) על
הפסוק "ואמרה האשה אמן אמן": במקום "אמן אם מאיש זה אמן אם מאחר" נכתב "אמן אם - מאשר".
לא עברו ימים מועטים, ואישה אחת מנשי שקלוב נחשדה בדבר עבירה, וכשהביאה לבית-דין לחקירה
ודרישה הודתה ואמרה "מאשר"...

(מפי השמועה)

ורעה עינך באחיו האביון . . והיה בך חטא (טו, ט)

מדוע נאמר "והיה בך חטא" דווקא אצל המעלים עינו מן הצדקה?

שכן מצוות צדקה מכפרת על חטאיו של אדם, ככתוב (דניאל ד) "וחטאך בצדקה פרוק"; אך מי שאינו נותן
צדקה נשארים בידי כל חטאיו - "והיה בך חטא".

(לקוטי תורה דברים עמ' ל)

העניק תעניק לו מצאנך ומגרנך ומיקבך . . וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויפדך ה' אלוקיך (טו, יד-טו)

הסוגים שמהם נצטוו במצוות העניקה רומזים לג' הדברים שבהם קיים הקב"ה בכני-ישראל את מצוות העניקה,
לאחר שהיו עבדים לפרעה במצרים:

"צאן" - רומז לקרבן פסח, הבא מן הצאן, שהוא זכר ליציאת מצרים ("שפסח המקום על בתי אבותינו").
"גורן" - רומז למצה, שבאה מדגן שבגורן, שאף היא זכר ליציאת מצרים ("שלא הספיק בצקת של אבותינו
להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם"). "יקב" - רומז לארבע כוסות, שנתקנו כנגד
ארבע לשונות של גאולה שנאמרו ביציאת מצרים.
אולם אין מעניקים גם במרור, שכן המרור הוא זכר לעבודת פרך, ובעבד עברי נאמר (בהר כה) "לא תרדה
בו בפרך".

(תורת לוי יצחק עמ' כ)

וברוך ה' אלקיך בכל אשר תעשה (טו, יח)

על האדם רק לעשות כלי לפרנסתו, ולהשתדל בכל כוחו שהכלי יהיה נקי מכל סיג ופסולת של הונאה
וכדומה, היינו שיהיה הכול על-פי דיני התורה. אז הוא כלי ראוי לברכה העליונה. וזאת בשניים: א) פרנסה
(ברווה; ב) הפרנסה תלך למקום הראוי.

(היום יום כז סיוון)

עת לדעת

נערך על ידי הרב אברהם שמואל בוקיעט

כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ
נסע לליובאוויטש
להשתטח באהלי הקודש

כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נסע
לליובאוויטש להשתטח
באהלי הקודש. בהיותו שם
חזר מאמר חסידות בבית
הכנסת אשר בבית החומה.
הייתה זאת הפעם היחידה
שביקר בליובאוויטש אחרי
קבלת הנשיאות.

(תולדות העיירה ע' 14)

אוהל כ"ק
אדמו"ר
הצמח צדק
וכ"ק אדמו"ר
מהר"ש
בליובאוויטש

תרפ"ב

כ"ט
אב

תקע"ב

כ"ק אדמו"ר הזקן עוזב את ליאדי
עקב פלישת נפוליאון

כ"ק אדמו"ר הזקן ובני ביתו, ויחד אתם כשלוש מאות משפחות חסידים, עזבו את העיר ליאדי (לאחרי שגר שם אחת עשרה שנים משנת תקס"א), בגלל מלחמת נפוליון (רוסיה-צרפת), ביום הששי פ' ראה. רבנו הזקן לא רצה לעזוב בימי המלחמה את מקום מגוריו בליאדי. לכל לראש, בכדי שלא תיפול רוחם של יהודי רוסיה הלבנה. אולם כאשר צבא נפוליאון התקדם במהירות לעבר ליאדי, ציווה רבנו הזקן לעזוב את העיר במהירות ואף הורה לשרוף את הבית (כדי למנוע מנפוליאון להשתמש בחפציו למעשי כשפים).

(ימי חב"ד ע' 236)

לאחר הסתלקות רבינו הזקן, העתיקה ממלכת חב"ד את בירתה מליאדי לליובאוויטש, שבה התיישב כ"ק אדמו"ר האמצעי לאחר כשנה (ח"י אלול תקע"ג).

אחד מהרבנים מנכדי רבינו סיפר, שרבינו אמר שהמלחמה קיצרה לו עשר שנים מחייו.

(בית רבי ע' 10)

תשובה - והרוח תשוב

כעת מוכנים לגאולה, וגם את צחצוח הכפתורים כבר השלימו; לא נותר
כעת אלא לרקוד עם משיח צדקנו בריקוד 'עד דלא ידע'!

בסיום השיחה הזמין הרבי את אלו שהגישו את קנקני
המשקה שיעלו ויזמינו את כל המסובים להשתתף
בפעולות הטובות שעושים.

בסיום השיחה העמיד המזכיר הר"ל ג את הבקבוקים
על השולחן כ-עשרה במספר. בסיום השיחה אמר 'לחיים'
ושתה את כל הכוס, לקח ושפך מעט 'משקה' מכל בקבוק
לתוך כוסו, וכשחילק את הבקבוקים שפך מכוסו לתוך כל
בקבוק.

כשניגש הרב זייאנץ מברזיל, אמר לו הרבי "וואו איז
דיין זון?" (=היכן בנך). הלה מיד קרא לבנו ולא הסתפק
וקרא גם לבנו השני. הרבי נתן גם להם 'משקה' מהבקבוק,
וברך את הבן הראשון "זאלסטו זיין אַ חסיד און אַ ירא
שמים און אַ למדן". כן ניגש הרב מנחם גערליצקי לקחת
'משקה' עבור סיום הלכה ברמב"ם, הרב יהודה בלוסופסקי
מ"ועד סעודת שלמה", הרב קופציק מחדרה ועוד. בסיום
החלוקה החל הרבי לנגן כרגיל "והריקותי לכם ברכה",
והקהל המשיך כשהרבי מעודד בידו הק'.

בשיחה הרביעית והאחרונה אמר הרבי, שיש לסיים
את ההתוועדות עם הניגון שבלשון אומות העולם תוכנו
הוא ש"אין עוד מלבדו", עמד בדבריו על פרק חמישי
שבפרקי אבות, ולמד מכך את ההוראה שבנוסף לפעולות
הטובות שכל אחד עושה עם עצמו, כדאי ונכון שיקבל על
עצמו לפעול פעולות כאלו שישפיעו על כל העולם, כמו
התעסקות בתחום החינוך, או על ידי מצות הצדקה או על
ידי תפילה שפעולות ומשפיעות על כל העולם.

בסיום השיחה הרביעית הרבי הסתכל על מקומו
של החזן טלישבסקי כמו שמחפשו. הלה לא נמצא כאן
בשבת, והרבי פנה לר' יואל כהן וסימן לו שיתחיל 'ניעט
ניעט ניקוואו', והקהל הצטרף לשירה, ושוב הרבי עודד
בתנועות ידו הק' מספר פעמים. מיד אחר-כך הזכיר הרבי
אודות אמירת ברכה אחרונה. לאחר מכן [כרגיל] הרבי
נעמד לתפילת מנחה, והתיישב ללמוד פרקי אבות. יצא
לחדרו כשמעודד את הניגון בתנועות חזקות.

מעריב של מוצש"ק היה כרגיל בזאל למעלה. הרבי
חיכה עד לסיום הברכה האחרונה של ההבדלה ונכנס
לחדרו.

שבת פרשת ראה, מברכים החודש אלול

בשעה 8:35 הרבי ירד לאמירת תהילים. אחז בידו את
ספר התהלים הגדול. הרבי ישב כל עת אמירת התהלים.
החזן אמר את התהלים בקצב של הרבי, וסיים עם הקהל
בשעה 10:10. כמה מהנוכחים שמו לב שהרבי לא אומר
בסיום כל ספר את ה'יהי רצון', אלא רק בסיום הספר כולו
אמר את כל ה'יהי רצון' ברצף.

לתפילה נכנס ב-10:35.

לפארבריינגען הרבי נכנס ב-13:30. וכרגיל בסיום
הקידוש החלו לשיר את הניגון של מזמור השנה - פ"ח,
ואחריו החל בשיחה.

גם השבת הייתה השיחה הראשונה השיחה הארוכה של
ההתוועדות. הרבי עמד בעיקר על העבודה המיוחדת של
חודש אלול כפי שנרמזים הדברים בראשי תיבות אלול.
בהמשך השיחה האריך הרבי על משמעות התשובה,
שאינה על עבירות אלא בעיקר "והרוח תשוב אל האלוקים
אשר נתנה", ויהודי על ידי עבודה בכוחו להעלות את
הנשמה למעלה גם מה'אלוקים אשר נתנה", עד לעצמותו
ומהותו יתברך.

בסיום השיחה הראשונה ניגנו ניגון הקפות לאביו
רלוי"צ ז"ל, והרבי עודד מידי פעם על ידי תנועות ראשו
הק'. בשיחה השנייה דובר על ייחודה של השנה שהיא
"שנת הארבעים", שאז "נתן הוי' לכם לב לדעת, ועיניי
לראות, ואזנים לשמוע", ויש לנצל כוחות אלו בעיקר
בשביל מעשה בפועל. הרבי סיים את השיחה באומרו,
שכעת מוכנים כבר לגאולה, וגם את "צחצוח הכפתורים"
כבר השלימו, ולא נותר כעת אלא לרקוד יחד עם משיח
צדקנו בריקוד 'עד דלא ידע', בגאולה האמיתית והשלימה!
לאחר מילים אלו התחילו כל הקהל לנגן את ניגון הידוע
'מארש נאפוליון' בהתעוררות מיוחדת, והרבי עודד בידו
מספר פעמים להגברת השירה.

בשיחה השלישית ביקש הרבי להשתדל לרשום ילדים
למוסדות חינוך הכשר ובמיוחד כעת כשמתיחלה שנת
הלימודים החדשה.

הלכות ומנהגי חב"ד

יום חמישי

ל' במנחם-אב - א' דראש-חודש אלול

ערבית: בתפילת שמונה-עשרה אומרים: 'עלה ויבוא' (מזכירים זאת בטפיחה על הבימה קודם תפילת שמונה-עשרה. בקייטנות וכדומה שמכריזים, באופן המותר³, את סדרי התפילה - יש להכריז גם את אמירת 'עלה ויבוא').

הרבי הורה להתחיל באיחולי 'כתיבה וחתימה טובה' מהיום⁴. ופעמים רבות שהיה מקדים יותר⁵.

שחרית: אחרי חזרת הש"ץ: הלל, ואברהם זקן, 'זבדיה', קדיש תתקבל. שיר-של-יום, ברכי נפשי, לדוד ה' אורי, קדיש-יתום.

מהיום עד הושענא-רבה ועד בכלל אומרים 'לדוד ה' אורי' בשחרית אחר שיר של יום, ובמנחה קודם עלינו. אומרים קדיש-יתום רק פעם אחת אחרי כל המזמורים (שיר-של-יום, ברכי נפשי, לדוד ה')

כלשון הכתוב "איכלו משמנים ושתו ממתקים ושילחו מנות לאין נכון לו" (סה"ש תנש"א ח"ב עמ' 808).

3) במקום שצריך להדריך את המתפללים בכל קטע, ואין מי שיוכל לעשות זאת מבלי להתפלל עמהם, וגם לא ניתן לעשות זאת ע"י הנפת שלטים עם מספרי העמודים בזמנים המתאימים, בשו"ת איגרות-משה (או"ח ח"א סי' כב) מתיר זאת רק בין המזמורים דפסוקי-דזמרה, וכמוכן בין ישתבח ליוצר, אך לא בק"ש וברכותיה אפילו בין הפרקים. וראה מש"כ בזה בקובץ הערות וביאורים, גיליונות: תת"כ עמ' 95 ותתמ"ו עמ' 40. בעיקר דנו מצד צורך התפילה, ובפרט ע"פ הד"מ סי' קיא ס"ק ב, עיי"ש. ולכאורה יש לדון במצב כזה דהוי כמו "אפרושי מאיסורא" כשאי אפשר בעניין אחר (דשרי כמ"ש בכף החיים סי' סו ס"ק ז. וראה אישי-ישראל פי"ט הע' א).

4) 'התועדויות' תשמ"ו ח"ד עמ' 339 (מבואר שם שהעיקר הוא הברכה פא"פ, אם כי מדובר גם על כתיבה כשחל בחול, כמנהג המובא להלן ע"י ציון 25).

5) 'אוצר מנהגי חב"ד', אלול, עמ' יג.

שבת-קודש פרשת ראה

כ"ה במנחם-אב - מברכים החודש אלול

אמירת כל התהילים בהשכמה בציבור. אחר-כך לומדים במשך כשעה מאמר חסידות המובן לכולם, ואחר-כך התפילה.

הפטרה: עניה סוערה - כי פארך. (ישעי' נד-נה) המולד: יום רביעי, בשעה 1:54 ו-16 חלקים.

מברכים ראש-חודש אלול: "ביום החמישי וביום השישי".

אין אומרים 'אב הרחמים'.

אחר התפילה - התועדות בבית-הכנסת.

פרקי אבות - פרק שישי.

יום רביעי,

כ"ט במנחם-אב - ערב ראש-חודש

חתן וכלה שחופתם בראש-חודש, מתענים היום. היום, ערב ראש-חודש, יש להוסיף בתורה, תפילה וצדקה².

1) ראה שו"ע או"ח סי' תקע"ג ובמג"א שם. ובמכתב הרבי (קטע) - נדפס בליקוטי-שיחות כרך כד עמ' 464, ושערי ה' ומנהג ח"ד עמ' קטו) "...שגם העניין דתענית דיום החופה, גם ההוראה שביום ראש-חודש אין להתענות, כי אם ביום שלפני זה ותקפו כמו שמתענה ביום החופה [דעות הפוסקים כך, נסמנו בנטעי-גבריאל נישואין פ"ו סי'], מרועה אחד ניתנו והיינו כך". ולענין וידוי בתפילת מנחה דיום החופה שחל בר"ח יש דעות באחרונים, ראה המובא בס' הנישואין כהלכתם פ"ו סעיף סב ובס' נטעי-גבריאל שם פי"ח ס"ח. ובס' 'ליקוט דיני ומנהגי ראש חודש - חב"ד' פ"ד הערה 21 כתב ש"לפי מנהגנו שבכה"ג מתענה החתן בערב ראש חודש, נראה דגם הווידוי יאמר אז".

2) כן יש לפרסם בכל מקום (כולל ההולכים לדבר בבתיכ"ג) "שלושים יום לפני החג" ע"ד השתדלות בנתינת צרכי החג לר"ה,

לעיון במראי המקומות ובהרחבות במלואם - ספר 'הלכות ומנהגי חב"ד ליום יום ולמעגל השנה' מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

כל האומר דבר בשם אומריו

הא למדת, כל האומר דבר בשם אומריו מביא גאולה לעולם, שנאמר: ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי (פרק ו, משנה ו)

(א) החיוב על אדם לומר דבר בשם אומריו אינו חל על תלמיד שחוזר דבר הלכה שקיבל מרבו, כיוון שהכול יודעים שעיקר תורתו היא ממה שקיבל מרבו. ואפילו מי שקיבל משני רביים, הנה אם אחד מהם הוא רבו מובהק, הרי אותו דבר הלכה שקיבל מרבו המובהק אינו צריך לומר בשמו.

(ב) ישנו עוד אופן שאין אדם חייב לומר דבר בשם אומריו - באם אחרי ששמע ההלכה משיגה בשכלו הוא ונתעצמה עמו. כלומר: אף שאין זו המצאה שלו, אלא שמע זאת ממישהו אחר, מכל-מקום, לאחר ששמע הדבר, התייגע בזה עד שנתעצם בשכלו. וכיוון שעכשיו אומר זאת (לא מצד שמיעתו, אלא) מפני שכך מתקבל בשכלו - אינו צריך לאומריו בשם אומריו.

...על-פי זה יש לבאר גם על-פי נגלה טעם הנהגת רבותינו נשיאינו, שמביאים במאמרים כמה וכמה עניינים מרבותינו נשיאינו שלפניהם, ואינם מזכירים אותם בשם אומרים - שזוהו כיוון שנתעצמו עם העניין. וכידוע הסיפור, שפעם הוצרך כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע לומר מאמר ממאמרי אביו, כ"ק אדמו"ר מהר"ש, והמאמר עדיין לא נתעצם עמו, ונסע על ה"אוהל" של בעל המאמר, כדי להתעצם עם המאמר, ולאחרי כן אמר את המאמר.

ומזה מוכח שאמירת המאמרים אצל רבותינו נשיאינו היא באופן שתחילה מתעצמים עם המאמרים.

(תורת מנחם כרך כג עמ' 56-58, בלתי מוגה)

...יש לבאר הנהגת רבותינו נשיאינו, שלמרות החיוב לומר דבר בשם אומריו, ו"כל האומר דבר בשם אומריו מביא גאולה לעולם", ובפרט על-פי מה שכתב המגן-אברהם בסימן קנו "כל שאינו אומר דבר בשם אומריו עובר בלאו", מכל-מקום, לא הקפידו רבותינו נשיאינו על כך:

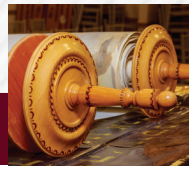
רבינו הזקן בספר התניא - אף שכתב כמה עניינים ששמע מרבותיו, כמו שכתב ב"דף השער": "מלוקט מפי ספרים ומפי סופרים", אף-על-פי-כן, רק ב' פעמים מזכיר את הבעש"ט (בשער היחוד והאמונה ובאגרת הקודש), וב' פעמים את הרב המגיד (בח"א ובאגרת הקודש).

וכן אדמו"ר האמצעי - אף שכתב בהקדמתו לספריו שהם עניינים מרבינו הזקן עם ביאורים, אף-על-פי-כן אינו מציין בכל עניין מה אמר רבינו הזקן ומה הביאור שלו.

וכן הצמח צדק - אף שמעתיק כמה-פעמים מדברי אדמו"ר הזקן ומסיים "עד כאן לשונו", מכל-מקום, משמע שלא ציין זאת אלא בכתיבת המאמר, ולא באמירת המאמר, שהיה אומר כל העניינים יחד, מבלי לציין איזה עניינים הם מרבינו הזקן, איזה עניינים מאדמו"ר האמצעי, ואיזה עניינים הם משלו...

וכן בנוגע לאדמו"ר מהר"ש ולרבותינו נשיאינו שלאחרי - אף שיש במאמריהם כמה וכמה עניינים מרבותינו נשיאינו שלפניהם, לא מצינו שיקפידו לציין המקור על כל עניין.

על-פי נגלה יש לבאר עניין זה בשני אופנים:

שניים מקרא ואחד תרגום

ט ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה: ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה: חזי די אנא יחב קדמיכון יומא דין ברכן וילוטין: ט אתהברכה אשר תשמעו אל מצות יהוה אלהיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום: את הברכה אשר תשמעו אל מצות יהוה אלהיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום: ית ברכן די תקבלון לפקודיא דיי אלהכון די אנא מפקד יתכון יומא דין: טה ותקללה אמלא תשמעו אל מצות יהוה אלהיכם וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם: ותקללה אמלא תשמעו אל מצות יהוה אלהיכם וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם: ס וילטיא אם לא תקבלון לפקודיא דיי אלהכון ותסטון מן ארעה די אנא מפקד יתכון יומא דין למהך בתר טעות עממיא די לא ידעתון: טז ותיה כפי וביאך יהוה אלהיך אל הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה ונתתה את הברכה עליהר גרזים ואת הקללה עליהר עיבל: ותיה כפי וביאך יהוה אלהיך אל הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה ונתתה את הברכה עליהר גרזים ואת הקללה עליהר עיבל: ויהי ארי יצלנך יי אלהך לארעה די את עלל תמן למירתה ותמן ית מברכיא על טורא דגרזין וית מלטטיא על טורא דעיבל: ז הלא חמה בעבר הירדן אחרי דרך מבוא השמש בארץ הפנעני הישב בערבה מול הגלגל אצל אלוני מרה: הלא חמה בעבר הירדן אחרי דרך מבוא השמש בארץ הפנעני הישב בערבה מול הגלגל אצל אלוני מרה: הלא אנון בעברא דירדנא אחורי ארע מעלני שמשא בארעה פנענאה דיתב במישרא לקבל גלגלא

בסטר מישרי מרה: לא כפי אתם עברים את הירדן לבא לרשת את הארץ אשר יהוה אלהיכם נתן לכם וירשתם אתה וישבתם בה: כפי אתם עברים את הירדן לבא לרשת את הארץ אשר יהוה אלהיכם נתן לכם וירשתם אתה וישבתם בה: ארי אתון עברין ית ירדנא למעל למירת ית ארעא דיי אלהכון יחב לכון ומירתון יתה ומיתבון בה: לד ושמרתם לעשות את פלהחקים ואת המשפטים אשר אנכי נתן לפניכם היום: ושמרתם לעשות את פלהחקים ואת המשפטים אשר אנכי נתן לפניכם היום: ותשרון למעבד ית כל קמיא וית דיניא די אנא יחב קדמיכון יומא דין: א אלה החקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות בארץ אשר נתן יהוה אלהי אבותיך לך לרשתה פלהימים אשר אתם חיים עליהאדמה: אלה החקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות בארץ אשר נתן יהוה אלהי אבותיך לך לרשתה פלהימים אשר אתם חיים עליהאדמה: אלין קמיא ודיניא די תשרון למעבד בארעה דיהב יי אלהא דאבהתך לך למירתה כל יומיא די אתון קימין על ארעה: ב אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים אשר אתם ירשים אתם את אלהיהם עליההרים הרמים ועלהגבעות ותחת פלעץ רענן: אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים אשר אתם ירשים אתם את אלהיהם עליההרים הרמים ועלהגבעות ותחת פלעץ רענן: אבד תאבדון ית כל אתריא די פלחו תמן עממיא די אתון ירתין יתהון ית טעותהון על טוריא רמיא ועל רמתא ותחות כל אילן עבוף: ג ונתצתם את מזבחתם ושבחתם את מצבתם ואשריהם תשרפון באש ופסילי אלהיהם תגדעון ואבדתם את שמם

כֹּל מִן דְּכֶשֶׁר קִדְמוּהֵי: ^ט כִּי לֹא־בִאתֶם עַד־עֲתָה
 אֶל־הַמְּנוּחָה וְאֶל־הַנַּחֲלָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיךָ
 נָתַן לָךְ: כִּי לֹא־בִאתֶם עַד־עֲתָה אֶל־הַמְּנוּחָה
 וְאֶל־הַנַּחֲלָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיךָ נָתַן לָךְ: אַרִי לֹא
 אֲתִיתוֹן עַד כָּעַן לְבֵית גִּיחָא וְלֹא־חֲסָנָא דִּי אֱלֹהֵךָ
 יִהְיֶה לָּךְ: וְעַבְרַתֶם אֶת־הַיַּרְדֵּן וְיִשְׁבַתֶם בְּאַרְץ
 אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִנְחִיל אֲתֶכֶם וְהֵנִיחַ לְכֶם
 מִכָּל־אֵיבֵיכֶם מִסְּבִיב וְיִשְׁבַתֶם־בְּטַח: וְעַבְרַתֶם
 אֶת־הַיַּרְדֵּן וְיִשְׁבַתֶם בְּאַרְץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 מִנְחִיל אֲתֶכֶם וְהֵנִיחַ לְכֶם מִכָּל־אֵיבֵיכֶם מִסְּבִיב
 וְיִשְׁבַתֶם־בְּטַח: וְתַעֲבֹרוּן יַת יַרְדֵּנָא וְתִיתְבוּן
 בְּאַרְעָא דִּי אֱלֹהֵכֹן מִחֲסַן תִּכְוֹן וְיִנִּיחַ לְכוֹן מִכָּל
 בְּעַלֵי דְבְּכִיכוֹן מִסְּחוֹר סְחוֹר וְתִיתְבוּן לְרַחֲצוֹן:
 שְׁנֵי יָא וְהוּא הַמְּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בּוֹ
 לְשִׁכְן שְׁמוֹ שֵׁם שְׁמָה תִבְיֹאוּ אֶת כָּל־אֲשֶׁר אָנְכִי
 מִצְוָה אֲתֶכֶם עוֹלְתֵיכֶם וְזַבְחֵיכֶם מַעֲשֵׂרְתֵיכֶם
 וְתִרְמַת יִדְכֶם וְכֹל מִבְּחַר נְדָרֵיכֶם אֲשֶׁר תִּדְרוּ
 לַיהוָה: וְהוּא הַמְּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בּוֹ
 לְשִׁכְן שְׁמוֹ שֵׁם שְׁמָה תִבְיֹאוּ אֶת כָּל־אֲשֶׁר אָנְכִי
 מִצְוָה אֲתֶכֶם עוֹלְתֵיכֶם וְזַבְחֵיכֶם מַעֲשֵׂרְתֵיכֶם
 וְתִרְמַת יִדְכֶם וְכֹל מִבְּחַר נְדָרֵיכֶם אֲשֶׁר תִּדְרוּ
 לַיהוָה: וְהִי אֲתֵרָא דִי יִתְרַעֵי יְיָ אֱלֹהֵכֹן בַּה
 לְאַשְׁרָאָה שְׁכֻנְתָּהּ פִּמֶן לְתַמְן פִּיתוֹן יַת כֹּל דִּי אָנָּא
 מִפְּקַד יִתְכוֹן עֲלוֹתֵיכֹן וְנִכְסַת קוּדְשֵׁיכֹן
 מַעֲשֵׂרְתֵיכֹן וְאַפְרָשׁוֹת נְדָכוֹן וְכֹל שְׁפַר נְדָרֵיכֹן דִּי
 תִּדְרוּן קָדָם יְיָ: וְיִשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 אַתֶּם וּבְנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְעַבְדֵיכֶם וְאִמְהֹתֵיכֶם
 וְהַלְוִי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֵיכֶם כִּי אִין לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה
 אַתְּכֶם: וְיִשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אַתֶּם
 וּבְנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְעַבְדֵיכֶם וְאִמְהֹתֵיכֶם וְהַלְוִי אֲשֶׁר
 בְּשַׁעְרֵיכֶם כִּי אִין לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה אַתְּכֶם: וְתַחֲדוּן
 קָדָם יְיָ אֱלֹהֵכֹן אַתְּוֹן וּבְנֵיכֹן וּבְנֹתֵיכֹן וְעַבְדֵיכֹן
 וְאִמְהֹתֵיכֹן וְלֹאָה דִי בְּקַרְוֵיכֹן אַרִי לִית לַה חֵלֶק
 וְאַחֲסָנָא עִמְכוֹן: י' הַשְּׁמֹר לָךְ פִּן־תַּעֲלֶה עֲלֵיךָ

מִן־הַמְּקוֹם הַהוּא: וְנִתְצַתֶם אֶת־מִזְבְּחֹתֶם
 וְשִׁבְרַתֶם אֶת־מִצְבְּחֹתֶם וְאֲשִׁירֵיהֶם תִּשְׂרֹפוּן בְּאֵשׁ
 וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּגְדַּעוּן וְאִבְרַתֶם אֶת־שְׁמֵם מִן
 הַמְּקוֹם הַהוּא: וְתַתְרַעֲוּן יַת אַגְוֵרֵיהוֹן וְתַתְבְּרוּן יַת
 קַמְתְּהוֹן וְאֲשִׁרֵיהוֹן תּוֹקְדוּן בְּנוֹרָא וְצִלְמֵי טַעֲוֹתְהוֹן
 תִּקְוָצִיוּן וְתוֹבְדוּן יַת שְׁמֵהוֹן מִן אֲתֵרָא הַהוּא:
 וְלֹא־תַעֲשׂוּן פֶּן לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם: לֹא־תַעֲשׂוּן פֶּן
 לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם: לֹא תַעֲבֹדוּן כֹּן קָדָם יְיָ אֱלֹהֵכֹן:
 ה' כִּי אִם־אֶל־הַמְּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 מִכָּל־שְׁכֻמֵיכֶם לְשׁוּם אֶת־שְׁמוֹ שֵׁם לְשִׁכְנוֹ
 תִדְרָשׁוּ וּבִאת שְׁמָה: כ' אִם־אֶל־הַמְּקוֹם אֲשֶׁר־
 יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־שְׁכֻמֵיכֶם לְשׁוּם אֶת־
 שְׁמוֹ שֵׁם לְשִׁכְנוֹ תִדְרָשׁוּ וּבִאת שְׁמָה: אֱלֹהֵן
 לְאַתְרָא דִי יִתְרַעֵי יְיָ אֱלֹהֵכֹן מִכָּל שְׁכֻמֵיכֹן
 לְאַשְׁרָאָה שְׁכֻנְתָּהּ פִּמֶן לְבֵית שְׁכֻנְתָּהּ תַּתְבַּעֲוּ
 וְתִיתוּן לְתַמְן: וְהִבֵּאתֶם שְׁמָה עֲלֵתֵיכֶם
 וְזַבְחֵיכֶם וְאֵת מַעֲשֵׂרְתֵיכֶם וְאֵת תְּרוּמַת יִדְכֶם
 וְנְדָרֵיכֶם וְנִדְבְּתֵיכֶם וּבְכֹרֶת בְּקַרְכֶם וְצֹאנְכֶם:
 וְהִבֵּאתֶם שְׁמָה עֲלֵתֵיכֶם וְזַבְחֵיכֶם וְאֵת
 מַעֲשֵׂרְתֵיכֶם וְאֵת תְּרוּמַת יִדְכֶם וְנְדָרֵיכֶם
 וְנִדְבְּתֵיכֶם וּבְכֹרֶת בְּקַרְכֶם וְצֹאנְכֶם: וְתִיתוּן לְתַמְן
 עֲלוֹתֵיכֹן וְנִכְסַת קוּדְשֵׁיכֹן וְיַת מַעֲשֵׂרְתֵיכֹן וְיַת
 אַפְרָשׁוֹת יִדְכוֹן וְנְדָרֵיכֹן וְנִדְבְּתֵיכֹן וּבְכֹרֵי
 תּוֹרְכוֹן וְעִנְכוֹן: וְאִכְלַתֶם־שֵׁם לִפְנֵי יְהוָה
 אֱלֹהֵיכֶם וְשִׁמְחַתֶּם בְּכֹל מִשְׁלַח יִדְכֶם אַתֶּם
 וּבְתֵיכֶם אֲשֶׁר בְּרִכְךָ יְהוָה אֱלֹהֵיךָ: וְאִכְלַתֶם־שֵׁם
 לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְשִׁמְחַתֶּם בְּכֹל מִשְׁלַח יִדְכֶם
 אַתֶּם וּבְתֵיכֶם אֲשֶׁר בְּרִכְךָ יְהוָה אֱלֹהֵיךָ: וְתִיכְלוּן
 פִּמֶן קָדָם יְיָ אֱלֹהֵכֹן וְתַחֲדוּן כֹּל אוֹשְׁטוֹת יִדְכוֹן
 אַתְּוֹן וְאַנְשׁ בְּתֵיכֹן דִּי בְּרִכְךָ יְיָ אֱלֹהֵךָ: ח' לֹא
 תַעֲשׂוּן כָּכָל אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ עֹשִׂים פַּה הַיּוֹם אִישׁ
 כְּלִי־הַיֵּשֶׁר בְּעֵינָיו: לֹא תַעֲשׂוּן כָּכָל אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ
 עֹשִׂים פַּה הַיּוֹם אִישׁ כְּלִי־הַיֵּשֶׁר בְּעֵינָיו: לֹא
 תַעֲבֹדוּן כָּכָל דִּי אֲנַחְנָא עֹבְדִין הֵכָא יוֹמָא דִּין גְּבַר

ובתוך ועבדך ואמתך וחלוי אשר בשעריך
 ושמתה לפני יהוה אלהיך בכל משלח ידך:
 אלהן גדם יי אלהך תיכלנה באתרא די יתרעי
 יי אלהך בה את וברך וברכה ועבדך ואמתך
 ולואה די בקרויך ותחדי גדם יי אלהך בכל
 אושטות ידך: יי השמר לך פן תעזב את חלוי
 פל ימיה על אדמתך: השמר לך פן תעזב את
 חלוי פל ימיה על אדמתך: אסתמר לך דילמא
 תשובוק ית לואי פל יומיה על ארעה: ס כ כ
 ירחיב יהוה אלהיך את גבולך פאשר דבר לך
 ואמרת אכלה בשר פיתאונה נפשך לאכל
 בשר בכל אות נפשך תאכל בשר: פן ירחיב
 יהוה אלהיך את גבולך פאשר דבר לך ואמרת
 אכלה בשר פיתאונה נפשך לאכל בשר בכל אות
 נפשך תאכל בשר: ארי נפתי יי אלהך ית תחומך
 כמא די מליל לך ותימר אכול בשרא ארי תתרעי
 נפשך למיכל בשרא בכל רעות נפשך תיכול
 בשרא: כא פן ירחק ממך המקום אשר יבחר
 יהוה אלהיך לשום שמו שם ויבחת מברך
 ומצאנך אשר נתן יהוה לך פאשר צויתך
 ואכלת בשעריך בכל אות נפשך: פן ירחק ממך
 המקום אשר יבחר יהוה אלהיך לשום שמו שם
 ויבחת מברך ומצאנך אשר נתן יהוה לך פאשר
 צויתך ואכלת בשעריך בכל אות נפשך: ארי
 יתרחק מנך אתרא די יתרעי יי אלהך לאשראה
 שכנתה תמן ותכוס מתוך ומענך די יתב יי לך
 כמא די פקדתך ותיכול בקרויך בכל רעות
 נפשך: כב אך פאשר יאכל את העזבי ואת
 האיל פן תאכלנו הטמא והטהור יחדו יאכלנו:
 אך פאשר יאכל את העזבי ואת האיל פן תאכלנו
 הטמא והטהור יחדו יאכלנו: ברם כמא די
 מתאכל בשר טבא ואילא פן תיכלנה מסאבא
 ודכיא פחדא יכלנה: כג רק חזק לבלתי אכל
 הדם פן הדם הוא הנפש ולא תאכל הנפש

בכל מקום אשר תראה: השמר לך פן תעלה
 עלתך בכל מקום אשר תראה: אסתמר לך
 דילמא תסק עלותך בכל אתרא די תחזי: י כ כ
 אם במקום אשר יבחר יהוה באחד שבטיך
 שם תעלה עלתך ושם תעשה כל אשר אנכי
 מצוה: פן אם במקום אשר יבחר יהוה באחד
 שבטיך שם תעלה עלתך ושם תעשה כל אשר
 אנכי מצוה: אלהן באתרא די יתרעי יי בחד מן
 שבטיך תמן תסק עלותך ותמן תעבד כל די אנא
 מפקדך: כד רק בכל אות נפשך תזבח | ואכלת
 בשר בברכת יהוה אלהיך אשר נתן לך בכל
 שעריך הטמא והטהור יאכלנו בצבי וכאיל:
 רק בכל אות נפשך תזבח | ואכלת בשר בברכת
 יהוה אלהיך אשר נתן לך בכל שעריך הטמא
 והטהור יאכלנו בצבי וכאיל: לחוד בכל רעות
 נפשך תכוס ותיכול בשרא בברכתא די יי אלהך די
 יתב לך בכל קרויך מסאבא ודכיא יכלנה כבשר
 טבא ואילא: כה רק הדם לא תאכלו על הארץ
 תשפכנו כמים: כו רק הדם לא תאכלו על הארץ
 תשפכנו כמים: לחוד דמא לא תיכלון על ארעה
 תשדנה כמא: ז לא תוכל לאכל בשעריך
 מעשר דגנך ותירשך ויצהרך ובכרת בקרך
 וצאנך וכל גרדיך אשר תדר ונדבתך ותרומת
 ידך: זא תוכל לאכל בשעריך מעשר דגנך
 ותירשך ויצהרך ובכרת בקרך וצאנך וכל גרדיך
 אשר תדר ונדבתך ותרומת ידך: לית לך רשו
 למיכל בקרויך מעשר עבודך חמרך ומשחך
 ובכורי תורה וענך וכל גרדך די תדר ונדבתך
 ואפרשות ידך: ח כ כ אם לפני יהוה אלהיך
 תאכלנו במקום אשר יבחר יהוה אלהיך בו
 אתה ובנה ובתך ועבדך ואמתך וחלוי אשר
 בשעריך ושמתה לפני יהוה אלהיך בכל
 משלח ידך: ט אם לפני יהוה אלהיך תאכלנו
 במקום אשר יבחר יהוה אלהיך בו אתה ובנה

אתה בא־שְׁמָה לְרִשְׁת אוֹתָם מִפְּנֵיךְ וּירִשְׁת
 אֹתָם וַיִּשְׁכַּת בְּאַרְצָם: כִּי־יִכְרִית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 אֶת־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אַתָּה בֹא־שְׁמָה לְרִשְׁת אוֹתָם
 מִפְּנֵיךְ וּירִשְׁת אֹתָם וַיִּשְׁכַּת בְּאַרְצָם: אֲרִי יִשְׂצִי יִי
 אֱלֹהֶיךָ יֵת עֲמִמָּיָה דִי אִתְּ עֵלְל לְתַמְן לְתַרְכָּא יְתַהוֹן
 מִקְדָּמָךְ וְתִירֵת יְתַהוֹן וְתִמְיַב בְּאַרְעָהוֹן: ל הַשְּׁמֹר
 לְךָ פֶּן־תִּנְקַשׁ אַחֲרֵיהֶם אַחֲרֵי הַשְּׁמֹרִים מִפְּנֵיךְ
 וּפְנֵי־תִדְרֹשׁ לְאֱלֹהֵיהֶם לֵאמֹר אֵיכָה יַעֲבֹדוּ
 הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת־אֱלֹהֵיהֶם וְאַעֲשֶׂה־בֵּן גַּם־אֲנִי:
 הַשְּׁמֹר לְךָ פֶּן־תִּנְקַשׁ אַחֲרֵיהֶם אַחֲרֵי הַשְּׁמֹרִים
 מִפְּנֵיךְ וּפְנֵי־תִדְרֹשׁ לְאֱלֹהֵיהֶם לֵאמֹר אֵיכָה יַעֲבֹדוּ
 הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת־אֱלֹהֵיהֶם וְאַעֲשֶׂה־בֵּן גַּם־אֲנִי:
 אִסְתַּמַּר לְךָ דִּילְמָא תַּתְּקַל בְּתַרְיַהוֹן בְּתַר
 דִּישְׁתַּצִּון מִקְדָּמָךְ וְדִילְמָא תַּחֲבַע לְטַעוֹתַהוֹן
 לְמִימַר אַכְדִּין פְּלַחִין עֲמִמָּיָה הָאֲלִין יֵת טַעוֹתַהוֹן
 וְאַעֲבַד בֵּן אַף אָנָּא: א לא־תַעֲשֶׂה כֵּן לַיהוָה
 אֱלֹהֶיךָ כִּי כָל־תֹּעֲבֹת יְהוָה אֲשֶׁר שָׁנֵא עָשׂוּ
 לְאֱלֹהֵיהֶם כִּי גַם אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנֹתֵיהֶם
 יִשְׂרְפוּ בָאֵשׁ לְאֱלֹהֵיהֶם: לא־תַעֲשֶׂה כֵּן לַיהוָה
 אֱלֹהֶיךָ כִּי כָל־תֹּעֲבֹת יְהוָה אֲשֶׁר שָׁנֵא עָשׂוּ
 לְאֱלֹהֵיהֶם כִּי גַם אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנֹתֵיהֶם יִשְׂרְפוּ
 בָאֵשׁ לְאֱלֹהֵיהֶם: לא תַעֲבַד בֵּן קָדָם יִי אֱלֹהֶיךָ אֲרִי
 פֶּל דְּמַרְחֵק קָדָם יִי דִי סִגֵּי עֲבָדוּ לְטַעוֹתַהוֹן אֲרִי
 אִף יֵת בְּנִיַהוֹן וְיֵת בְּנֹתֵיהוֹן יִוְקְדִין בְּנוֹרָא
 לְטַעוֹתַהוֹן: « אֵת כָּל־הַדְּבָר אֲשֶׁר אָנֹכִי מַצְוֶה
 אֲתָכֶם אֲתוּ תִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת לֹא־תִסַּף עָלָיו וְלֹא
 תִגְרַע מִמֶּנּוּ: אֵת כָּל־הַדְּבָר אֲשֶׁר אָנֹכִי מַצְוֶה
 אֲתָכֶם אֲתוּ תִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת לֹא־תִסַּף עָלָיו וְלֹא
 תִגְרַע מִמֶּנּוּ: יֵת כָּל פְּתָגְמָא דִי אָנָּא מִפְּקַד יִתְכוּן
 יְתַה תִּשְׁרוּן לְמַעֲבַד לֹא תוֹסְפוּן עֲלוּהִי וְלֹא
 תִמְנַעוּן מִנָּה: פ כִּי־יָקוּם בְּקִרְבְּךָ נְבִיא אוֹ חֹלֶם
 חֹלֹם וְנָתַן אֵלֶיךָ אוֹת אוֹ מוֹפֶת: כִּי־יָקוּם
 בְּקִרְבְּךָ נְבִיא אוֹ חֹלֶם חֹלֹם וְנָתַן אֵלֶיךָ אוֹת אוֹ
 מוֹפֶת: אֲרִי יָקוּם בֵּינְךָ נְבִיא אוֹ חֹלֶם חֹלֶם וְיִתֵּן

עִם־הַבָּשָׂר: רַק חֹזֵק לְבַלְתִּי אֶכֶל הָדָם כִּי הָדָם
 הוּא הַנֶּפֶשׁ וְלֹא־תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם־הַבָּשָׂר: לַחֹד
 תִּקַּף בְּדִיל דְּלֹא לְמִיכַל דְּמָא אֲרִי דְּמָא הוּא נִפְשָׂא
 וְלֹא תִיכּוֹל נִפְשָׂא עִם בִּשְׂרָא: כו לֹא תֹאכְלֶנּוּ
 עַל־הָאָרֶץ תִּשְׁפַּכְנוּ בְּמַיִם: לא תֹאכְלֶנּוּ עַל־
 הָאָרֶץ תִּשְׁפַּכְנוּ בְּמַיִם: לא תִיכְלֶנָּה עַל אֲרַעָא
 תִשְׁדֹּנָה כְּמִיָּא: כז לֹא תֹאכְלֶנּוּ לְמַעַן יֵיטֵב לְךָ
 וּלְבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ כִּי־תַעֲשֶׂה הַיִּשָּׂר בְּעֵינֵי יְהוָה:
 לא תֹאכְלֶנּוּ לְמַעַן יֵיטֵב לְךָ וּלְבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ כִּי־
 תַעֲשֶׂה הַיִּשָּׂר בְּעֵינֵי יְהוָה: לא תִיכְלֶנָּה בְּדִיל
 דְּיֵיטֵב לְךָ וּלְבָנֶיךָ בְּתַרְךָ אֲרִי תַעֲבַד דְּכֶשֶׁר קָדָם
 יִי: כח רַק קֹדְשֶׁיךָ אֲשֶׁר־יְהִיו לְךָ וְנִדְרֶיךָ תִשָּׂא
 וּבָאת אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה: רַק קֹדְשֶׁיךָ
 אֲשֶׁר־יְהִיו לְךָ וְנִדְרֶיךָ תִשָּׂא וּבָאת אֶל־הַמָּקוֹם
 אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה: לַחֹד מַעֲשֵׂר קֹדְשֶׁיךָ דִּיהוֹן
 לְךָ וְנִדְרֶיךָ תִטּוֹל וְתִמְתִּי לְאַתְרָא דִי יִתְרַעִי יִי:
 ט וְעַשִׂית עֲלֵתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהָדָם עַל־מִזְבַּח יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ וְדָם־זִבְחֶיךָ יִשְׂפַךְ עַל־מִזְבַּח יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ וְהַבָּשָׂר תֹאכַל: וְעַשִׂית עֲלֵתֶיךָ הַבָּשָׂר
 וְהָדָם עַל־מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְדָם־זִבְחֶיךָ יִשְׂפַךְ
 עַל־מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַבָּשָׂר תֹאכַל: וְתַעֲבַד
 עֲלוֹתֶיךָ בִּשְׂרָא וְדָמָא עַל מִדְּבַחַא דִּיִּי אֱלֹהֶיךָ וְדָם
 נְכַסַּת קֹדְשֶׁיךָ יִשְׁתַּפֵּךְ עַל מִדְּבַחַא דִּיִּי אֱלֹהֶיךָ
 וּבִשְׂרָא תִיכּוֹל: כט שְׁמֹר וְשִׁמְעֵת אֵת כָּל־
 הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מַצְוֶה לְמַעַן יֵיטֵב
 לְךָ וּלְבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ עַד־עוֹלָם כִּי תַעֲשֶׂה הַטּוֹב
 וְהַיִּשָּׂר בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: שְׁמֹר וְשִׁמְעֵת אֵת
 כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מַצְוֶה לְמַעַן יֵיטֵב
 לְךָ וּלְבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ עַד־עוֹלָם כִּי תַעֲשֶׂה הַטּוֹב
 וְהַיִּשָּׂר בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: טר וְתַקְבַּל יֵת
 פְּתָגְמָיָה הָאֲלִין דִּי אָנָּא מִפְּקַדְךָ בְּדִיל דְּיֵיטֵב לְךָ
 וּלְבָנֶיךָ בְּתַרְךָ עַד עַלְמָא אֲרִי תַעֲבַד דְּתַמְן וְדְכֶשֶׁר
 קָדָם יִי אֱלֹהֶיךָ: ס
 שלישׁ כט כִּי־יִכְרִית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר

הוא או חלם חלמא הוא יתקטל ארי מליל
סטיא על יי אלהכון די אפק יתכון מארעא
דמצרים ודפרקך מבית עבדותא לאטעיותך מן
ארחא די פקדך יי אלהך למהך בה ותפלי עבד
דביש מבינך: ס ו כי יסיתך אחיך בן־אמך
או־בנך או־בתך או אשת חיקך או רעך
אשר פנפשוך פסתר לאמר גלכה ונעבדה
אלהים אחרים אשר לא ידעת אתה ואבתיך:
כי יסיתך אחיך בן־אמך או־בנך או־בתך או אשת
חיקך או רעך אשר פנפשוך פסתר לאמר
גלכה ונעבדה אלהים אחרים אשר לא ידעת
אתה ואבתיך: ארי ימלכנה אחוה בר אמך או
ברך או ברתיך או אמת קנימה או חברך די
כנפשוך בסתרא למימר נהך ונפלא לטעות
עממיא די לא ידעת את ואבתיך: ח מאלתי
העמים אשר סביבתיכם תקרבים אליך או
הרחקים ממך מקצה הארץ ועד־קצה הארץ:
מאלתי העמים אשר סביבתיכם תקרבים אליך
או הרחקים ממך מקצה הארץ ועד־קצה הארץ:
משעות עממיא די בסחרניכון דקריבין לך או
דרחיקין מנך מספי ארעא ועד סיפי ארעא:
ט לא־תאבה לו ולא תשמע אליו ולא־תחום
עינך עליו ולא־תחמל ולא־תכסה עליו: לא־
תאבה לו ולא תשמע אליו ולא־תחום עינך עליו
ולא־תחמל ולא־תכסה עליו: לא תיבי לה ולא
תקבל מנה ולא תחוס עינך עלוהי ולא תרחם
ולא תכסי עלוהי: י כי הרג תהרגנו ידך
תהיה־בו בר־אשונה להמיתו ויד פל־העם
באחרנה: פי הרג תהרגנו ידך תהיה־בו
בר־אשונה להמיתו ויד פל־העם באחרנה: ארי
מקטל תקטלנה ידך תהי בה בקדמיתא למקטלה
וידא דכל עמא בבתרימא: יא וסקלתו באבנים
ומת פי בקש להדיחך מעל יהוה אלהיך
המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים: וסקלתו

לך את או מופתא: ג ובא האות והמופת
אשר־דבר אליך לאמר גלכה אחרי אלהים
אחרים אשר לא־ידעתם ונעבדם: ובא האות
והמופת אשר־דבר אליך לאמר גלכה אחרי
אלהים אחרים אשר לא־ידעתם ונעבדם: וימי
אתא ומופתא די מליל עמך למימר נהך בטר
טעות עממיא די לא ידעתנו ונפלחנונו: ד לא
תשמע אל־דברי הנביא ההוא או אל־חולם
החלום ההוא כי מנסה יהוה אלהיכם אתכם
לדעת הישכם אהבים את־יהוה אלהיכם
בכל־לבבכם ובכל־נפשכם: לא תשמע אל־
דברי הנביא ההוא או אל־חולם החלום ההוא כי
מנסה יהוה אלהיכם אתכם לדעת הישכם
אהבים את־יהוה אלהיכם בכל־לבבכם ובכל־
נפשכם: לא תקבל לפתגמי נביא ההוא או
לחלם חלמא ההוא ארי מנסי יי אלהכון יתכון
למדע האיטיכון רחמין ית יי אלהכון בכל
לבכון ובכל נפשכון: ה אחרי יהוה אלהיכם
תלכו ואתו תיראו ואת־מצותיו תשמרו ובקלו
תשמעו ואתו תעבדו וכו תדבקון: אחרי יהוה
אלהיכם תלכו ואתו תיראו ואת־מצותיו תשמרו
ובקלו תשמעו ואתו תעבדו וכו תדבקון: בטר
דחלפתא די יי אלהכון תהכון ויתה תדחלון וית
פקודוהי תשרון ולמימרה תקבלון וקדמוהי
תפלחון ובדחלתה תתקרבון: ו והנביא ההוא
או חלם החלום ההוא יומת פי דבר־סרה
על־יהוה אלהיכם המוציא אתכם א מארץ
מצרים ותפדך מבית עבדים להדיחך מן
הדרך אשר צוה יהוה אלהיך ללכת בה
ובערת הרע מקרבך: והנביא ההוא או חלם
החלום ההוא יומת פי דבר־סרה על־יהוה
אלהיכם המוציא אתכם א מארץ מצרים ותפדך
מבית עבדים להדיחך מן־הדרך אשר צוה יהוה
אלהיך ללכת בה ובערת הרע מקרבך: ונביא

תקרבון: ס ט את־זוה תאכלו מפל אשר במים
 כל אשר־לו סנפיר וקשקשת תאכלו: את־זוה
 תאכלו מפל אשר במים כל אשר־לו סנפיר
 וקשקשת תאכלו: ית דין תיכלון מכל די במיא
 כל די לה ציצין וקלפין תיכלון: י וכל אשר
 אינ־לו סנפיר וקשקשת לא תאכלו טמא הוא
 לכם: וכל אשר אינ־לו סנפיר וקשקשת לא
 תאכלו טמא הוא לכם: וכל די לית לה ציצין
 וקלפין לא תיכלון מסאב הוא לכון: ס יא כל־
 צפור טהרה תאכלו: כל־צפור טהרה תאכלו:
 כל צפר דכניא תיכלון: יב וזה אשר לא־תאכלו
 מהם הנשר והפרס והעזניה: יג וזה אשר לא־
 תאכלו מהם הנשר והפרס והעזניה: ודין די לא
 תיכלון מנהון נשרא וער ועזא: יד והראה ואת־
 האיה והדיה למינה: והראה ואת־האיה והדיה
 למינה: יבת כנפא וטרפיתא ודיתא לזנה:
 יו ואת כל־ערב למינו: ואת כל־ערב למינו: וית
 כל ערבא לזנה: יז ואת בת היענה ואת־
 התחמס ואת־השחף ואת־הנגן למינהו: ואת
 בת היענה ואת־התחמס ואת־השחף ואת־הנגן
 למינהו: וית בת נעמיתא וציצא וצפר שחפא
 ונצא לזנה: יח את־הכוס ואת־הינשוף
 והתנשמת: את־הכוס ואת־הינשוף והתנשמת:
 וקדיא וקפופא ובותא: יט והקאת ואת־הרחמה
 ואת־השליד: והקאת ואת־הרחמה ואת־השליד:
 וקתא וירקקא ושלי נונא: יי והחסידה
 והאנפה למינה והדויכפת והעטלף: והחסידה
 והאנפה למינה והדויכפת והעטלף: ותוריתא
 ואבו לזנה ונגר טורא ועטלפא: יג וכל שרין
 העוף טמא הוא לכם לא יאכלו: יד וכל שרין
 העוף טמא הוא לכם לא יאכלו: וכל רחשא
 דעופא מסאב הוא לכון לא יתאכלון: ט כל־עוף
 טהור תאכלו: כל־עוף טהור תאכלו: כל עופא
 דכי תיכלון: טא לא־תאכלו כל־נבלה לגר

הארמה: ארי עם קדיש את קדם יי אלהך ויך
 אתרעי יי למחוי לה לעם חביב מכל עממיא די
 על אפי ארעא: ס ג לא תאכל כל־תועבה: לא
 תאכל כל־תועבה: לא תיכול כל דמרחק:
 ו זאת הבהמה אשר תאכלו שור ושה כשבים
 ושה עזים: זאת הבהמה אשר תאכלו שור ושה
 כשבים ושה עזים: דין בעירא דתיכלון תורין
 אמרין דרחלין וגדנן דעזין: ה איל וצבי ויחמור
 ואקו ודישן ותאו וזמר: ו איל וצבי ויחמור ואקו
 ודישן ותאו וזמר: אילא וטביא ויחמורא ויעלא
 ורימא ותורבלא ודיצא: ו וכל־בהמה מפרסת
 פרסה ושסעת שסע שתי פרסות מעלת גרה
 בבהמה אתה תאכלו: וכל־בהמה מפרסת
 פרסה ושסעת שסע שתי פרסות מעלת גרה
 בבהמה אתה תאכלו: וכל בעירא דסדיקא
 פרסתא ומטלפא טלפין תרתין פרסתא מסקא
 פשרא בבעירא יתה תיכלון: ו אף את־זה לא
 תאכלו ממועלי הגרה וממפריסי הפרסה
 השסועה את־הגמל ואת־הארנבת ואת־השפן
 פי־מעלה גרה המה ופרסה לא הפריסו
 טמאים הם לכם: אף את־זה לא תאכלו ממועלי
 הגרה וממפריסי הפרסה השסועה את־הגמל
 ואת־הארנבת ואת־השפן פי־מעלה גרה המה
 ופרסה לא הפריסו טמאים הם לכם: ברם ית דין
 לא תיכלון ממסקי פשרא וממסדיקי פרסתא
 מטלפי טלפיא ית גמלא וית ארנבא וית טפזא
 ארי מסקי פשרא אנון ופרסתהון לא סדיקא
 מסאבין אנון לכון: ח ואת־החזיר פי־מפריס
 פרסה הוא ולא גרה טמא הוא לכם מבשרם
 לא תאכלו ובנבלתם לא תגעו: ואת־החזיר
 פי־מפריס פרסה הוא ולא גרה טמא הוא לכם
 מבשרם לא תאכלו ובנבלתם לא תגעו: וית
 תזירא ארי מסדיק פרסתא הוא ולא פשר מסאב
 הוא לכון מבסרהון לא תיכלון ובנבלתהון לא

אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ: וְנִתְּתָה בְּכֶסֶף
וְצִרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ וְהִלַּכְתָּ אֶל־הַמְּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ: וְתָמַן בְּכֶסֶף וּתְצוּר כֶּסֶף
בְּיָדְךָ וְתִהְיֶה לְאַתְרָא דִּי יִתְרַעֲי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּה:
כּו וְנִתְּתָה הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר־תֵּאֵוֶה נַפְשְׁךָ בְּבִקְרָה
וּבְצֹאן וּבְיִינ וּבְשֹׂכֵר וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאַלְךָ נַפְשְׁךָ
וְאָכַלְתָּ שֵׁם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשִׁמַּחְתָּ אֹתָהּ
וּבֵיתְךָ: וְנִתְּתָה הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר־תֵּאֵוֶה נַפְשְׁךָ
בְּבִקְרָה וּבְצֹאן וּבְיִינ וּבְשֹׂכֵר וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאַלְךָ
נַפְשְׁךָ וְאָכַלְתָּ שֵׁם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשִׁמַּחְתָּ
אֹתָהּ וּבֵיתְךָ: וְתָמַן כֶּסֶף אֶתְּמָא בְּכֹל דִּי יִתְרַעֲי נַפְשְׁךָ
בְּתוֹרֵי וּבְעֵנָא וּבְחִמְר חֲדַת וְעִתִּיק וּבְכֹל דִּי
תִּשְׁאַלְךָ נַפְשְׁךָ וְתִיכּוּל תְּמַן קָדָם יְיָ אֱלֹהֶיךָ
וְתַחְדֵּי אֶת וְאַנְשׁ בֵּיתְךָ: כּו וְהִלּוּי אֲשֶׁר־בְּשַׁעְרֶיךָ
לֹא תַעֲזוּבוּ בִּי אִין לֹא חֵלְק וְנַחְלָה עִמָּךְ: וְהִלּוּי
אֲשֶׁר־בְּשַׁעְרֶיךָ לֹא תַעֲזוּבוּ בִּי אִין לֹא חֵלְק וְנַחְלָה
עִמָּךְ: וְלֹאֶה דִּי בְּקַרְוֵיךָ לֹא תִרְחַקִּינָה אַרְי לִית
לֵה חֵלְק וְאַחְסָנָא עִמָּךְ: ס כֹּה מִקְצֵה א שְׁלֹשׁ
שָׁנִים תּוֹצִיא אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂר תְּבוּאָתְךָ בְּשָׁנָה
הַהוּא וְהִנַּחְתָּ בְּשַׁעְרֶיךָ: מִקְצֵה א שְׁלֹשׁ שָׁנִים
תּוֹצִיא אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂר תְּבוּאָתְךָ בְּשָׁנָה הַהוּא
וְהִנַּחְתָּ בְּשַׁעְרֶיךָ: מִסּוּף תְּלַת שָׁנִין תִּפְקֵי יֵת כָּל
מַעֲשֵׂר עֲלוֹתְךָ בְּשֵׁתָא הַהִיא וּתְצַנַע בְּקַרְוֵיךָ:
כּז וּבָא הִלּוּי בִּי אִין־לֹא חֵלְק וְנַחְלָה עִמָּךְ וְהִגֵּר
וְהִיתוּם וְהֵאֱלַמְנָה אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ וְאָכְלוּ וְשָׂבְעוּ
לְמַעַן יִבְרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדְךָ
אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה: וּבָא הִלּוּי בִּי אִין־לֹא חֵלְק וְנַחְלָה
עִמָּךְ וְהִגֵּר וְהִיתוּם וְהֵאֱלַמְנָה אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ
וְאָכְלוּ וְשָׂבְעוּ לְמַעַן יִבְרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־
מַעֲשֵׂה יָדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה: ס וְיִמֵּי לֹאֶה אַרְי לִית
לֵה חֵלְק וְאַחְסָנָא עִמָּךְ וּגִיּוֹרָא וְיִתְמָא וְאַרְמְלָא
דִּי בְּקַרְוֵיךָ וְיִיכְלוּן וְיִשְׂבְּעוּן בְּדִיל דִּי יִבְרַכְכֵּךְ יְיָ
אֱלֹהֶיךָ בְּכָל עוֹבְדֵי יָדְךָ דִּי תַעֲבֹד:

שׁ א מִקְצֵה שְׁבַע־שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׂמִיחָה: מִקְצֵה

אֲשֶׁר־בְּשַׁעְרֶיךָ תִּתְנַנֵּה וְאָכְלָה אוּ מִכֹּר לְנִכְרֵי
כִּי עִם קְדוּשׁ אֹתָהּ לִיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תִבְשַׁל
גְּדִי בְּחֵלֶב אִמּוֹ: לֹא־תֹאכְלוּ כֹל־נֹבֶלֶה לְגַר אֲשֶׁר־
בְּשַׁעְרֶיךָ תִּתְנַנֵּה וְאָכְלָה אוּ מִכֹּר לְנִכְרֵי כִּי עִם
קְדוּשׁ אֹתָהּ לִיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תִבְשַׁל גְּדִי בְּחֵלֶב
אִמּוֹ: לֹא תִיכְלוּן כָּל גְּבִילָא לְתוֹתִב עֶרֶל דִּי
בְּקַרְוֵיךָ תִּתְנַנֵּה וְיִיכְלַנָה אוּ תוֹבְנָה לְכַר עֲמִמִּין
אַרְי עִם קְדִישׁ אֶתְּ קָדָם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תִיכּוּל בְּשׁוּר
בְּחֵלֶב: פ
חֲמוּשׁ כב עֵשׂוֹר תַּעֲשֹׂר אֶת כָּל־תְּבוּאוֹת זְרַעְךָ
הִיִּצֵּא הַשְּׂדֵה שָׁנָה שָׁנָה: עֵשׂוֹר תַּעֲשֹׂר אֶת
כָּל־תְּבוּאוֹת זְרַעְךָ הִיִּצֵּא הַשְּׂדֵה שָׁנָה שָׁנָה:
עֲשֹׂא תַעֲשֹׂר יֵת כָּל עֲלֵלַת זְרַעְךָ דִּיפּוּק חֵקְלָא
שִׁתָּא כִּשְׁתָּא: כּו וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי א יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בְּמִקְוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר לְשַׂכֵּן שְׁמוֹ שָׁם מַעֲשֵׂר
דְּגַנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרְךָ וּבְכֹרֹת בְּקַרְךָ וְצֹאנְךָ
לְמַעַן תִּלְמַד לִירְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל־
הַיָּמִים: וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי א יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּמִקְוֹם
אֲשֶׁר־יִבְחַר לְשַׂכֵּן שְׁמוֹ שָׁם מַעֲשֵׂר דְּגַנְךָ תִּירֹשְׁךָ
וְיִצְהָרְךָ וּבְכֹרֹת בְּקַרְךָ וְצֹאנְךָ לְמַעַן תִּלְמַד לִירְאָה
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל־הַיָּמִים: וְתִיכּוּל קָדָם יְיָ
אֱלֹהֶיךָ בְּאַתְרָא דִּי יִתְרַעֲי לְאַשְׂרָאָה שְׂכַנְתָּה תְּמַן
מַעֲשֵׂר עַבְרוֹךְ חֲמִרְךָ וּמִשְׁחָךְ וּבְכּוֹרֵי תוֹרְךָ וְעַנְךָ
בְּדִיל דְּתִילַף לְמַדְחַל קָדָם יְיָ אֱלֹהֶיךָ כָּל יוֹמֵי־אֵ:
כּז וְכִי־יִרְבֶּה מִמֶּךָ הַדָּרְךָ כִּי לֹא תוּכַל שְׂאֵתוֹ
כִּי־יִרְחַק מִמֶּךָ הַמְּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
לְשׁוֹם שְׁמוֹ שָׁם כִּי יִבְרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:
וְכִי־יִרְבֶּה מִמֶּךָ הַדָּרְךָ כִּי לֹא תוּכַל שְׂאֵתוֹ
כִּי־יִרְחַק מִמֶּךָ הַמְּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
לְשׁוֹם שְׁמוֹ שָׁם כִּי יִבְרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: וְאַרְי
יִסְגִי מִנֶּךָ אֶרְחָא אַרְי לֹא תִכּוּל לְמַטְלָה אַרְי
יִתְרַחַק מִנֶּךָ אֶתְרָא דִּי יִתְרַעֲי יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְאַשְׂרָאָה
שְׂכַנְתָּה תְּמַן אַרְי יִבְרַכְכֵּךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ: כּז וְנִתְּתָה
בְּכֶסֶף וְצִרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ וְהִלַּכְתָּ אֶל־הַמְּקוֹם

אחיד באחד שעריך בארצך אשר יהיה
 אלהיך נתן לך לא תאמץ את לבבך ולא
 תקפץ את ירך מאחיד האביון: כִּי־יהיה כֹּד
 אביון מאחד אחיד באחד שעריך בארצך אשר
 יהיה אלהיך נתן לך לא תאמץ את לבבך ולא
 תקפץ את ירך מאחיד האביון: ארי יחי כֹּד
 מסכנא חד מאחיד בחדא מקרויף בארעך די
 אלקהי זהב לך לא מתקף ית לך ולא תקפץ ית
 ירך מאחוד מסכנא: ה כִּי־פתח תפתח את ירך
 לו והעבט תעביטנו די מחסרו אשר יחסר לו:
 כִּי־פתח תפתח את ירך לו והעבט תעביטנו די
 מחסרו אשר יחסר לו: אלא מפתח תפתח ית
 ירך לה ואוזפא תזפנה כמסת חסרונה דיחסיר
 לה: ט השמר לך פני יהיה דבר עם לבבך
 בלעל לאמור קרבה שנת השבע שנת
 השמטה ורעה עינך באחיד האביון ולא תתן
 לו וקרא עליך אלי יהיה ויהי בך חטא: השמר
 לך פני יהיה דבר עם לבבך בלעל לאמור קרבה
 שנת השבע שנת השמטה ורעה עינך באחיד
 האביון ולא תתן לו וקרא עליך אלי יהיה ויהי
 בך חטא: אסתפר לך דיילמא יחי פתגם עם לך
 ברשע למימר קריבא שתא שביעתא שתא
 דשמטתא ותבאש עינך באחוד מסכנא ולא תתן
 לה ויגרי עלך גדם: ז ויחי כֹּד חוכא: י נתון
 תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כִּי בגלל א
 הדבר הזה יברכך יהיה אלהיך בכל מעשך
 ובכל משלח ידך: נתון תתן לו ולא ירע לבבך
 בתתך לו כִּי בגלל א הדבר הזה יברכך יהיה
 אלהיך בכל מעשך ובכל משלח ידך: מתן תתן
 לה ולא יבאש לך במתנך לה ארי בדיל פתגמא
 קדין יברכנך: ז אלקהי בכל עובדך ובכל
 אושטות ידך: יא כִּי לא יחדל אביון מקרב
 הארץ על פני אנכי מצוה לאמור פתח תפתח
 את ירך לאחיד לעניך ולא בניך בארצך: כִּי

שבע שנים תעשה שמטה: מסוף שבע שנין
 תעבד שמטתא: ב וזה דבר השמטה שמוט
 כל בעל משה ידו אשר ישה ברעהו לא יגש
 את רעהו ואת אחיו כִּי־קרא שמטה ליהוה:
 וזה דבר השמטה שמוט כל בעל משה ידו אשר
 ישה ברעהו לא יגש את רעהו ואת אחיו כִּי־קרא
 שמטה ליהוה: ודין פתגם שמטתא דתשמט כל
 גבר מרי רשו די ירשי בחברה לא יתבע מן
 חברה ומן אחוהי ארי קרא שמטתא קדם: ז:
 ג את הנכרי תגש ואשר יהיה לך את אחיך
 תשמט ירך: את הנכרי תגש ואשר יהיה לך
 את אחיך תשמט ירך: מן בר עממין תתבע ודי
 יחי לך עם אחוד תשמט ירך: ד אפס כִּי לא
 יהיה בך אביון כִּי־ברך יברכך יהיה בארץ
 אשר יהיה אלהיך נתן לך נחלה לרשתה:
 אפס כִּי לא יהיה בך אביון כִּי־ברך יברכך יהיה
 בארץ אשר יהיה אלהיך נתן לך נחלה לרשתה:
 לחוד ארי לא יחי כֹּד מסכנא ארי ברבא יברכנך
 ז בארעא די ז אלקהי זהב לך אסתנא למירתה:
 ח רק אם שמוע תשמע בקול יהוה אלהיך
 לשמור לעשות את כל המצוה הזאת אשר
 אנכי מצוה היום: רק אם שמוע תשמע בקול
 יהוה אלהיך לשמור לעשות את כל המצוה
 הזאת אשר אנכי מצוה היום: לחוד אם קבלא
 תקבל למימרא די אלקהי למטר למעבד ית כל
 תפקדמתא קדא די אנא מפקדך יומא דין: ו כִּי
 יהיה אלהיך ברכך פאשר דבר לך והעבטת
 גוים רבים ואתה לא תעבט ומשלח בגוים
 רבים ובך לא ימשלו: כִּי־יהוה אלהיך ברכך
 פאשר דבר לך והעבטת גוים רבים ואתה לא
 תעבט ומשלח בגוים רבים ובך לא ימשלו: ארי
 ז אלקהי ברכך כמא די מליל לך ותזוף לעממין
 סגיאין ואת לא תזוף ותשלוט בעממין סגיאין
 ובך לא ישלטון: ס כִּי־יהיה כֹּד אביון מאחד

לא יחדל אביון מקרב הארץ על־פֶּן אֲנֹכִי מִצֹּדֶךָ
 לֵאמֹר פָּתַח תִּפְתַּח אֶת־יָדְךָ לְאֶחִיךָ לְעֵנֶיךָ
 וּלְאֲבִינֶךָ בְּאַרְצֶךָ: אָרִי לֹא יִפְסֹד מִסִּפְנֵי מִגֹּ
 אֲרָעָא עַל כֵּן אֲנִי מִפְקָדֶךָ לְמִימַר מִפְתַּח תִּפְתַּח
 יֵת יָדְךָ לְאֶחִיךָ לְעֵנֶיךָ וּלְמִסְפְּנֶךָ בְּאַרְצֶךָ: ס
 י כִּי־יִזְכָּר לְךָ אֶחִיךָ הָעֵבְרִי אוֹ הָעֵבְרִיָּה
 וְעַבְדְּךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבִשְׁנֵה הַשְּׁבִיעִית תִּשְׁלַחְנוּ
 חֲפָשִׁי מֵעִמְךָ: כִּי־יִזְכָּר לְךָ אֶחִיךָ הָעֵבְרִי אוֹ
 הָעֵבְרִיָּה וְעַבְדְּךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבִשְׁנֵה הַשְּׁבִיעִית
 תִּשְׁלַחְנוּ חֲפָשִׁי מֵעִמְךָ: אָרִי יִזְדַּבֵּן לְךָ אֶחִיךָ בַּר
 יִשְׂרָאֵל אוֹ בַת יִשְׂרָאֵל וַיִּפְלַחְנָה שֵׁת שָׁנִין
 וּבִשְׁתָּא שְׁבִיעֶתָא תִּפְטְרֶנָּה בַּר חוֹרִין מֵעִמְךָ:
 י וְכִי־תִשְׁלַחְנוּ חֲפָשִׁי מֵעִמְךָ לֹא תִשְׁלַחְנוּ
 רִיקָם: וְכִי־תִשְׁלַחְנוּ חֲפָשִׁי מֵעִמְךָ לֹא תִשְׁלַחְנוּ
 רִיקָם: וְאָרִי תִפְטְרֶנָּה בַּר חוֹרִין מֵעִמְךָ לֹא
 תִפְטְרֶנָּה רִיקָנוֹן: י הָעֵנִיק תַּעֲנִיק לוֹ מִצְאֲנֶךָ
 וּמִגְרָנֶךָ וּמִקִּבְּךָ אֲשֶׁר בִּרְכָךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 תִתֵּן־לוֹ: הָעֵנִיק תַּעֲנִיק לוֹ מִצְאֲנֶךָ וּמִגְרָנֶךָ
 וּמִקִּבְּךָ אֲשֶׁר בִּרְכָךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִתֵּן־לוֹ:
 אִפְרָשָׁא תִפְרֹשׁ לֵה מַעֲנֶךָ וּמֵאֲדָרְךָ וּמִמַּעֲצָרְתֶּךָ
 דִּי יִבְרַכְנָה יְיָ אֱלֹהֶיךָ תִּמְן לֵה: ט וּזְכַרְתָּ כִּי עֶבֶד
 הָיִיתָ בְּאַרְץ מִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל־פֶּן
 אֲנֹכִי מִצֹּדֶךָ אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה הַיּוֹם: וּזְכַרְתָּ כִּי
 עֶבֶד הָיִיתָ בְּאַרְץ מִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 עַל־פֶּן אֲנֹכִי מִצֹּדֶךָ אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה הַיּוֹם: וּתְדַבֵּר
 אָרִי עֲבָדָא הוֹיָתָא בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם וּפְרָקֶךָ יְיָ
 אֱלֹהֶיךָ עַל כֵּן אֲנִי מִפְקָדֶךָ יֵת פְּתִיחָא הַדִּין יוֹמָא
 דִּין: ט וְהָיָה כִּי־יֹאמֶר אֵלֶיךָ לֹא אֲצִיא מֵעִמְךָ
 כִּי אֶהְבֶּךָ וְאֶת־בֵּיתְךָ כִּי־טוֹב לוֹ עִמְךָ: וְהָיָה
 כִּי־יֹאמֶר אֵלֶיךָ לֹא אֲצִיא מֵעִמְךָ כִּי אֶהְבֶּךָ וְאֶת־
 בֵּיתְךָ כִּי־טוֹב לוֹ עִמְךָ: וְהָיָה אָרִי יִימַר לְךָ לֹא
 אִפּוֹק מֵעִמְךָ אָרִי רַחֲמֶיךָ וְיֵת אֲנִשׁ בֵּיתְךָ אָרִי טַב
 לֵה עִמְךָ: י וְלִקְחַתָּ אֶת־הַמְרִצֵּעַ וְנִתְתָּה בְּאֲזֵנוֹ
 וּבִדְלַת וְהָיָה לְךָ עֶבֶד עוֹלָם וְאָף לְאִמְתְּךָ

תַּעֲשֶׂה־כֵּן: וְלִקְחַתָּ אֶת־הַמְרִצֵּעַ וְנִתְתָּה בְּאֲזֵנוֹ
 וּבִדְלַת וְהָיָה לְךָ עֶבֶד עוֹלָם וְאָף לְאִמְתְּךָ תַּעֲשֶׂה־
 כֵּן: וְתִסַּב יֵת מְרִצֵּעָא וְתִמְן בְּאֲדָנָה וּבִדְשָׂא וְהָיָה
 לְךָ עֶבֶד פֹּלַח לְעַלְמָא וְאָף לְאִמְתְּךָ תַּעֲבֹד כֵּן:
 י לא־יִקְשֶׁה בְּעֵינֶיךָ בְּשַׁלְחֶךָ אֹתוֹ חֲפָשִׁי מֵעִמְךָ
 כִּי מִשְׁנֵה שָׁבַר שְׁכִיר עֲבַדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבִרְכָךָ
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה: לא־יִקְשֶׁה
 בְּעֵינֶיךָ בְּשַׁלְחֶךָ אֹתוֹ חֲפָשִׁי מֵעִמְךָ כִּי מִשְׁנֵה שָׁבַר
 שְׁכִיר עֲבַדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבִרְכָךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל
 אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה: לא יִקְשִׁי בְּעֵינֶיךָ בְּמִפְטְרֶךָ יֵתָּה בַּר
 חוֹרִין מֵעִמְךָ אָרִי עַל חַד תַּרְיִן בְּאַגְרָא אֲגִירָא
 פִּלְחֶךָ שֵׁת שָׁנִין וַיִּבְרַכְנָה יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל דִּי
 תַּעֲבֹד: פ

שְׁבִיעִי י כִּלְי־הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יוֹלֵד בְּבִקְרָךָ וּבְצִאֲנֶךָ
 הַזְּכָר תִּקְדִּישׁ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲבֹד בְּבִכּוֹר
 שׁוֹרְךָ וְלֹא תִגֹּז בְּכוֹר צִאֲנֶךָ: כִּלְי־הַבְּכוֹר אֲשֶׁר
 יוֹלֵד בְּבִקְרָךָ וּבְצִאֲנֶךָ הַזְּכָר תִּקְדִּישׁ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
 לֹא תַעֲבֹד בְּבִכּוֹר שׁוֹרְךָ וְלֹא תִגֹּז בְּכוֹר צִאֲנֶךָ: כָּל
 בּוֹכְרָא דִּי יִתְיַלֵּד בְּתוֹרְךָ וּבְעֵנֶךָ דּוֹכְרִין תִּקְדִּישׁ
 קְדָם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תִפְלַח בְּבוֹכְרָא דְתוֹרְךָ וְלֹא
 תִגֹּז בּוֹכְרָא דְעֵנֶךָ: כ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תֵּאכְלֶנּוּ
 שָׁנָה בְּשָׁנָה בְּמָקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה אֶתְּהָ
 וּבֵיתְךָ: לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תֵּאכְלֶנּוּ שָׁנָה בְּשָׁנָה
 בְּמָקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה אֶתְּהָ וּבֵיתְךָ: קְדָם יְיָ
 אֱלֹהֶיךָ תִיכְלֶנָּה שְׁתָּא כְּשִׁתָּא בְּאַתְרָא דִּי יִתְרַעֵי יְיָ
 אֶתְּ וְאֲנִשׁ בֵּיתְךָ: ט וְכִי־יְהִיָּה כּוֹ מוֹם פִּסְחָא אוֹ
 עוֹר כָּל מוֹם רַע לֹא תּוֹבְחֶנּוּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ:
 וְכִי־יְהִיָּה כּוֹ מוֹם פִּסְחָא אוֹ עוֹר כָּל מוֹם רַע לֹא
 תּוֹבְחֶנּוּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ: וְאָרִי יְהִי בַּה מוֹיָא חֲגִיר
 אוֹ עוֹר כָּל מוֹם בִּישׁ לֹא תִפְסְגֶנָּה קְדָם יְיָ אֱלֹהֶיךָ:
 כ בְּשַׁעֲרֶיךָ תֵּאכְלֶנּוּ הַטֶּמֶא וְהַטְּהוֹר יַחְדָּו
 כְּצִבּוֹ וְכִאֵיל: כ בְּשַׁעֲרֶיךָ תֵּאכְלֶנּוּ הַטֶּמֶא וְהַטְּהוֹר
 יַחְדָּו כְּצִבּוֹ וְכִאֵיל: כ קַרְוִיךָ תִיכְלֶנָּה מִסְּאָבָא
 וּדְבָיָא כְּחָדָא כְּבִסַּר טְבִיאָא וְאֵילָא: כ גַּךְ אֶת־

תוכל לזבח את־הפסח באתר שעריך אשר־
 יהיה אליהך נתן לך: לא תוכל לזבח את־הפסח
 באתר שעריך אשר־יהיה אליהך נתן לך: לית
 לך רשו למכס ית פסחא בחדא מקרויך די
 אלהך זהב לך: וְכִי אִם־אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר
 יהוה אליהך לשפן שמו שם תזבח את־הפסח
 בערב כבוא השמש מועד צאתך ממצרים: כִּי
 אִם־אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יהוה אליהך לשפן
 שמו שם תזבח את־הפסח בערב כבוא השמש
 מועד צאתך ממצרים: אלהן לאתרא די יתרעי
 יי אלהך לאשראה שכנתה פמן תכוס ית פסחא
 ברמשא כמעל שמשא זמן מפקד ממצרים:
 ובשלת ואכלת במקום אשר יבחר יהוה
 אליהך בו ופנית בבקר והלכת לאהליך:
 ובשלת ואכלת במקום אשר יבחר יהוה אליהך
 בו ופנית בבקר והלכת לאהליך: ותבשל ותיכול
 באתרא די יתרעי יי אלהך בה ותתפני בצפרא
 ותהך לקרויך: ה ששת ימים תאכל מצות
 וביום השביעי עצרת ליהוה אליהך לא
 תעשה מלאכה: ששת ימים תאכל מצות וביום
 השביעי עצרת ליהוה אליהך לא תעשה
 מלאכה: שתא יומין תיכול פטירא וביומא
 שביעאה כגש קדם יי אלהך לא תעבד
 עבדא: ס ט שבעה שבעת תספר־לך מהחל
 חרמש בקמה תחל לספר שבעה שבעות:
 שבעה שבעת תספר־לך מהחל חרמש בקמה
 תחל לספר שבעה שבעות: שבועא שבועין
 תמני לך מדשריות מגלא בחצד עומרא
 דארמוא תשרי לממני שבועא שבועין: ועשית
 חג שבעות ליהוה אליהך מפת נדבת ידך
 אשר נתן כאשר יברכך יהוה אליהך: ועשית
 חג שבעות ליהוה אליהך מפת נדבת ידך אשר
 נתן כאשר יברכך יהוה אליהך: ותעבד חגא
 דשבועיא קדם יי אלהך מפת נדבת ידך די נתן

דמו לא תאכל על־הארץ תשפכנו כמים: רק
 את־דמו לא תאכל על־הארץ תשפכנו כמים:
 לחוד ית דמה לא תיכול על ארעא תשדגה
 כמיא: פ א שמור את־חדש האזיב ועשית
 פסח ליהוה אליהך כִּי בחדש האזיב הוציאך
 יהוה אליהך ממצרים לילה: שמור את־חדש
 האזיב ועשית פסח ליהוה אליהך כִּי בחדש
 האזיב הוציאך יהוה אליהך ממצרים לילה: טר
 ית ירחא דאזיבא ותעבד פסחא קדם יי אלהך
 ארי בירחא דאזיבא אפקד יי אלהך ממצרים
 ועבד לך נסין בליליא: ב וזבחת פסח ליהוה
 אליהך צאן ובקר במקום אשר יבחר יהוה
 לשפן שמו שם: וזבחת פסח ליהוה אליהך צאן
 ובקר במקום אשר יבחר יהוה לשפן שמו שם:
 ותכוס פסחא קדם יי אלהך מן בני ענא ונכסת
 קודשיא מן תורי באתרא די יתרעי יי לאשראה
 שכנתה פמן: ג לא־תאכל עליו חמין שבעת
 ימים תאכל־עליו מצות לחם עני כִּי בחפזון
 יצאת מארץ מצרים למען תזכר את־יום
 צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך: לא־תאכל
 עליו חמין שבעת ימים תאכל־עליו מצות לחם
 עני כִּי בחפזון יצאת מארץ מצרים למען תזכר
 את־יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך: לא
 תיכול עלוהי חמיע שבועא יומין תיכול עלוהי
 פטיר לחם עני ארי בבחילו נפקתא מארעא
 דמצרים גדיל דתדפר ית יומא מפקד מארעא
 דמצרים כל יומי חייך: ד ולא־יראה לך שאר
 בכל־גבלך שבעת ימים ולא־ילין מוֹהַבְּשׂוֹר
 אשר תזבח בערב ביום הראשון לבקר:
 ולא־יראה לך שאר בכל־גבלך שבעת ימים
 ולא־ילין מוֹהַבְּשׂוֹר אשר תזבח בערב ביום
 הראשון לבקר: ולא יתחזי לך חמיר בכל
 תחומך שבועא יומין ולא יבית מן בסרא די
 תכוס ברמשא ביומא קדמאה לצפרא: ה לא

ועבדך ואמתך ולוֹאֵה וגִּיזְרָא ויִתְמָא ואַרְמְלָא דִּי
 בְּקִרְיָךְ: ^{טו} שְׁבַעַת יָמִים תַּחֲג לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
 בְּמָקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה כִּי יִבְרַכְךָ יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ בְּכָל תְּבוּאֹתֶיךָ וּבְכָל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְהָיִית
 אַךְ שְׂמֵחַ: שְׁבַעַת יָמִים תַּחֲג לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
 בְּמָקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה כִּי יִבְרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 בְּכָל תְּבוּאֹתֶיךָ וּבְכָל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְהָיִית אַךְ שְׂמֵחַ:
 שְׁבַעַת יוֹמִין תַּחֲג קָדָם יי אֱלֹהֶךָ בְּאַתְרָא דִּי
 יִתְרַעֵי יי אַרְי בְּרַכְנֶךָ יי אֱלֹהֶךָ בְּכָל עֲלִלְתֶךָ וּבְכָל
 עוֹבְדֵי יָדֶךָ וְתִהִי בְרַם חֲדֵי: ^{טז} שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים |
 בִּשְׁנֵה יֵרָאֵה כְּלִזְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי | יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר בְּחַג הַמִּצּוֹת וּבְחַג
 הַשְּׁבַעוֹת וּבְחַג הַסְּפֹת וְלֹא יֵרָאֵה אֶת־פְּנֵי
 יְהוָה רִיקָם: שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים | בִּשְׁנֵה יֵרָאֵה
 כְּלִזְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי | יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר
 יִבְחַר בְּחַג הַמִּצּוֹת וּבְחַג הַשְּׁבַעוֹת וּבְחַג הַסְּפֹת
 וְלֹא יֵרָאֵה אֶת־פְּנֵי יְהוָה רִיקָם: תֵּלַת זְמַנִּין
 בְּשִׂמְחָא יִתְחַזֵּי כָל דְּכוּרְךָ קָדָם יי אֱלֹהֶךָ בְּאַתְרָא
 דִּי יִתְרַעֵי בְּחַגָּא דְּפִטְרִדְּא וּבְחַגָּא דְּשְׁבוּעֵי
 וּבְחַגָּא דְּמִטְלֵיָא וְלֹא יִתְחַזֵּי קָדָם יי רִיקָנוּן:
 יי אִישׁ כְּמִתְנַת יְדוּ כְּבִרְפַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר
 נִתְּן־לְךָ: אִישׁ כְּמִתְנַת יְדוּ כְּבִרְפַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 אֲשֶׁר נִתְּן־לְךָ: גְּבַר כְּמִתְנַת יְדוּ כְּבִרְפַתָּא דִּי יי
 אֱלֹהֶךָ דִּי יִהְיֵב לְךָ: ס ס ס

קכ"ו פסוקים, פליא"ה סימן.

כְּמָא דִּי בְּרַכְנֶךָ יי אֱלֹהֶךָ: יי וְשִׂמְחָתְךָ לְפָנֵי |
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶתְּהָ וּבְנֶךָ וּבִתְךָ וְעַבְדְּךָ וְאַמְתְּךָ
 וְהַלְוֵי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ וְהַגֵּר וְהִיתוּם וְהָאֱלֻמְנָה
 אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 לְשַׂבֵּן שְׂמוֹ שָׁם: וְשִׂמְחָתְךָ לְפָנֵי | יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 אֶתְּהָ וּבְנֶךָ וּבִתְךָ וְעַבְדְּךָ וְאַמְתְּךָ וְהַלְוֵי אֲשֶׁר
 בְּשַׁעְרֶיךָ וְהַגֵּר וְהִיתוּם וְהָאֱלֻמְנָה אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ
 בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשַׂבֵּן שְׂמוֹ שָׁם:
 וְתַחֲדֵי קָדָם יי אֱלֹהֶךָ אֶת וְבִרְךָ וּבִרְתְּךָ וְעַבְדְּךָ
 וְאַמְתְּךָ וְלוֹאֵה דִּי בְּקִרְיָךְ וּגִיזְרָא ויִתְמָא וְאַרְמְלָא
 דִּי בִינְךָ בְּאַתְרָא דִּי יִתְרַעֵי יי אֱלֹהֶךָ לְאַשְׁרָאָה
 שְׂכַנְתָּהּ תַּמּוּן: יי וְזִכְרָתְךָ כִּי־עַבְדְּ הָיִית בְּמִצְרַיִם
 וְשִׂמְרַתְךָ וְעֲשִׂית אֶת־הַחֲקִים הָאֵלֶּה: וְזִכְרָתְךָ
 כִּי־עַבְדְּ הָיִית בְּמִצְרַיִם וְשִׂמְרַתְךָ וְעֲשִׂית אֶת־
 הַחֲקִים הָאֵלֶּה: וְתִדְפֹר אַרְי עַבְדָּא הוֹיְתָא
 בְּמִצְרַיִם וְתִסַּר וְתַעֲבַד יַת קִימְיָא הָאֵלִין: פ
 מַפְטִיר יי חַג הַסְּפֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ שְׁבַעַת יָמִים
 בְּאַסְפֹּד מְגֻרְנֶךָ וּמִיִּקְבֶּךָ: חַג הַסְּפֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ
 שְׁבַעַת יָמִים בְּאַסְפֹּד מְגֻרְנֶךָ וּמִיִּקְבֶּךָ: חַגָּא
 דְּמִטְלֵיָא תַּעֲבַד לְךָ שְׁבַעַת יוֹמִין בְּמִכְנָשׁ מְאֻדְרָךְ
 וּמִמַּעֲצָרְתֶךָ: יי וְשִׂמְחָתְךָ בְּחַגְךָ אֶתְּהָ וּבְנֶךָ וּבִתְךָ
 וְעַבְדְּךָ וְאַמְתְּךָ וְהַלְוֵי וְהַגֵּר וְהִיתוּם וְהָאֱלֻמְנָה
 אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ: וְשִׂמְחָתְךָ בְּחַגְךָ אֶתְּהָ וּבְנֶךָ וּבִתְךָ
 וְעַבְדְּךָ וְאַמְתְּךָ וְהַלְוֵי וְהַגֵּר וְהִיתוּם וְהָאֱלֻמְנָה
 אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ: וְתַחֲדֵי בְּחַגְךָ אֶת וְבִרְךָ וּבִרְתְּךָ

הפטרה לפרשת ראה בישעיה פרק נד

נְד יי עֲנִיָּה סְעָרָה לֹא נַחֲמָה הִנֵּה אֲנֹכִי מִרְבִּיץ בְּפוּךְ אֲבָנוּךָ וְיִסְדֵּיתְךָ בְּפִפְרִים: יי וְשִׂמְחָתִי
 כְּרֹב שְׂמֵחָתֶיךָ וְשַׁעְרֶיךָ לְאַבְנֵי אֶקְדָּח וְכָל־גְּבוּלְךָ לְאַבְנֵי־חֲפִיץ: יי וְכָל־בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי יְהוָה
 וְרֹב שְׁלוֹם בְּנֵיךָ: יי בְּצִדְקָה תִּכְוֶנֶנִי רַחֲמֵי מַעֲשֶׂק כִּי־לֹא תִירָאִי וּמִמְחַתָּה כִּי לֹא־תִקְרַב
 אֵלֶיךָ: יי הֵן גֹּזֵר יְגוּר אֶפֶס מְאוּתִי מִיִּגְר אֶתְךָ עֲלִיךָ יְפוּל: יי הִנֵּה אֲנֹכִי בְרָאתִי חָרָשׁ נִפְחָה
 בְּאֵשׁ פָּחָם וּמוֹצִיא כָּלִי לְמַעֲשָׂהוּ וְאַנְכִי בְרָאתִי מִשְׁחִית לְחַבְלִי: יי כָּל־כְּלִי יוֹצֵר עֲלִיךָ לֹא
 יִצְלַח וְכָל־לְשׁוֹן תְּקוּם־אֶתְךָ לְמַשְׁפַּט תְּרַשְׁעֵי זֹאת נִחַלְתָּ עִבְדִּי יְהוָה וְצִדְקָתָם מְאוּתִי

נֹאמֵי־יְהוָה: **נ**ה א הוּי כָּל־צִמָּא לְכוּ לַמִּים וְאֲשֶׁר אֵין־לוֹ כֶּסֶף לְכוּ שִׁבְרוּ וְאָכְלוּ וּלְכוּ שִׁבְרוּ
כָּל־אֶ־כֶּסֶף וּבְלוּ מַחִיר יֵין וְחֶלֶב: **ב** לָמָּה תִשְׁקְלוּ־כֶּסֶף כָּל־אֶ־לֶחֶם וַיְגִיעַכֶּם כָּל־אֶ־לֶחֶם לְשִׁבְעָה
שָׁמְעוּ שְׁמוֹעַ אֵלַי וְאֶכְלוּ־טוֹב וְתִתְעַנֶּנּוּ בְּדִשְׁוֹן נַפְשְׁכֶם: **ג** הִטּוּ אָזְנוֹכֶם וּלְכוּ אֵלַי שְׁמְעוּ וְתַחֲיוּ
נַפְשְׁכֶם וְאֶכְרַתְהָ לָכֶם בְּרִית עוֹלָם חֲסֵדֵי דָוִד הַנְּאֻמָּנִים: **ד** הֵן עַד לְאוּמִים נִתְתָּיו נְגִיד
וּמִצְוֶה לְאֻמִּים: **ה** הֵן גְּוֵי לֹא־תִדְעוּ תִקְרָא וְגְוֵי לֹא־יִדְעוּד אֱלֹהֵיךָ יְרוּצוּ לְמַעַן יִהְיֶה אֱלֹהֵיךָ
וְלִקְרוֹשׁ יִשְׂרָאֵל כִּי פֹאֲרֵךְ:

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' **אברהם משה דייטש** והרה"ח ר' **גבריאל גופין** שיחינו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' **זלמן יודא** ור' **יוסף יצחק**,

בני הרה"ח ר' **שלום ישעי'** ע"ה **דייטש**